

ಮಂಗಳವಾರ, ೨೯ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್, ೧೯೪೭

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ, ನವದೆಹಲಿಯ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮.೩೦ಕ್ಕೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿತು. ಸನ್ಮಾನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ [ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಡಾ| ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್] ಅವರು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಕಾಲಮಿತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ (ಖಜಾಂಚಿ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಸನ್ಮಾನ್ಯರೆ ನಾನು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ:-

೧೯೪೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ನಿಲುವಳಿಯಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಸಲ್ಲಿಕೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದ ತಾರೀಖು ಅಥವಾ ತಾರೀಖುಗಳವರೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿರ್ಣಯ ಅಂಗೀಕೃತವಾದಾಗ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಆರುವಾರಗಳ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಕುರಿತ ವರದಿಯನ್ನು ೧೦ ವಾರಗಳ ಒಳಗೆ, ಸಮಿತಿಯು ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಸಭೆಗೆ ಅರಿವಿದೆ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನೇಮಕಾತಿಯ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ಅಂತಿಮ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಲು ನಾವು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ೧೯೪೭ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ ೨೭ರಂದು ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ನಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಲಮಿತಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕೋರಲು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡರು. ಸಭೆಯ ಮಂಜೂರಾತಿ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ನಮಗೆ ವಹಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇರುವುದಾದರೂ, ಇಂತಹ ಬಿಗಿಯಾದ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತಂಕ ನಮಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ತಾರೀಖು ಯಾ ತಾರೀಖುಗಳವರೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ:

೧೯೪೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಕೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ತಾರೀಖು ಯಾ ತಾರೀಖುಗಳವರೆಗೆ ಸಭೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಲುವಳಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಸನ್ಮಾನ್ಯರೆ ನಾನು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೧೯೪೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ನಿಲುವಳಿಯಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯರೆ, ಇದೊಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿ, ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಮಿತಿಯು ತೊಡಗಿದಾಗ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನ್ಯಾಯಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯತಕ್ಕವು. (ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದವು) ಇನ್ನೊಂದು ನ್ಯಾಯಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯಲಾಗದವು. ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಯಾವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳ ವರದಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯಿಂದ ಎದುರಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಬರಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೂ ಸಲಹೆಗಳು ಬರಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಕರಡು ವರದಿ. ಸದನದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ನಾನು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತರಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ, ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಭೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸದೆ ಇರಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕಾನೂನು ಸಮ್ಮತವಾಗಿ, ಆಯಾ ಖಂಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ, ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಲೇಸು. ಸಮಿತಿಯು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪದಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಾನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಭೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಪದಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು; ಕಾಲ ಮೀಸಲಿಡುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಅನುಬಂಧ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ.

ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಂತೆ ನಾವೀಗ ಸದನಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ನಾವೇ ಸ್ವತಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಸಮಿತಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ವೇಳೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ವರದಿಯನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಸಮಿತಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಸಮಿತಿಯ ಕೂಡ ವರದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಖಂಡಗಳನ್ನು ಕಾತರದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ, ಮತ್ತೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ವಾಪಸು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಈ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವರದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ವರದಿಯೆಂದು ಸಭೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾರದು. ವರದಿಯ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನೂ ಮಂಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಹಿಡಿದಷ್ಟು ಕಾಲ, ಸದನಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಲಾರದು. ಸಲಹೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಭೆಗೆ ನನ್ನ ವಿನಮ್ರ ವಿನಂತಿ. ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸದನದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸರಿತಪ್ಪು ನೋಡಬೇಕು. ಸುಮಾರು ೧೫೦ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಇರುವುದಾಗಿ

ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸರಿತಪ್ಪು ನೋಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೫ ರಿಂದ ೩೦ ರವರೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಡೀ ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಂತೆ ಸದನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಅಂಗೀಕೃತವಾದರೆ ಮುಂದೆ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು :

ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ:

೧೯೪೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ಸಭೆಯ ನಿಲುವಳಿಯಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಸಭೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾಥ್ ಕುನ್ಝು (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ವರದಿಯ ಉದ್ದೇಶ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗದಂತಹ ಕೆಲವು, ಅದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗದಂತಹ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ೧೦ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ, ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರುಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಕ್ತವಾದವು ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಭಾರತಿ (ಮದರಾಸು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೆ, ಇಲ್ಲೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ. ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾಥ್ ಕುನ್ಝು ಅವರು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಇದು ಸಕಾಲವಲ್ಲ. ನಿರ್ಣಯದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅವರು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಾರೋ, ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೋ ತಿಳಿಯಬೇಕಿದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ತಾವು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವರು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾಥ್ ಕುನ್ಝು : ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ನಿಯಮಾವಳಿಯಂತೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ವರದಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆ ಕುರಿತಂತೆ ನಾನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ವರದಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉಪಬಂಧಗಳೊಡನೆ ನನ್ನ ಸಹಮತವಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಡೀ ವರದಿಯನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ನಿಲುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಬಹುದಾದದ್ದು, ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಷ್ಟೆ. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಕೆಲ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸದನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಿನಂತಿ.

ಮಾನ್ಯರೆ, ನನ್ನ ಮೊದಲನೆ ಅಂಶವನ್ನು ನಿದರ್ಶನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ವರದಿಯ ೧೦ನೇ ಖಂಡ ಇದು ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸ್ಥೂಲ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಅದು, ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೆಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ವೇದ್ಯ. ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟದ ವಿಭಿನ್ನ ಘಟಕಗಳ

ನಡುವೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರ ಆಶಯ. ಆದರೆ ಇಂತಹುದೊಂದು ಈ ಖಂಡ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಡಕಗೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಶಂಕೆ. ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಆಘಾತ ಉಂಟುಮಾಡುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ೧೦ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಕರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ, ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹೊರಗೆ ಈ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನಿಡಲಾಗದು.

ಮತ್ತೆ, ಈ ಖಂಡಕ್ಕೊಂದು ಪರಂತುಕ ಸೇರಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಯಾವುದೇ ಘಟಕ, ತನ್ನ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವಷ್ಟೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹಾಕಲು ಈ ಕಲಮಿನ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಎರಡು ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕೆಂಬುದಾದರೆ, ಯಾವುದೇ ಘಟಕಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲು ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿಯದು?

ಮಾನ್ಯ ಎಫ್.ಆರ್. ಅಂಥರ್ (ಬಂಗಾಳ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೆ, ಇಲ್ಲೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದೇ?

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾಥ್ ಕುಂಭು : ಮಾನ್ಯರೆ, ಮಾನ್ಯ ಅಂಥಣಿ ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು. ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ; ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ವಿಧೇಯಕ; ಯಾರೊಬ್ಬರಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಅವರು ಎದ್ದುನಿಂತು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ತಂದಿದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಉಳ್ಳವು. ಅವೆಲ್ಲ ವಿವರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ವಿಷಯಗಳೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಬಹುದು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಇದೇ ತರಹದ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಲು, ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವೆಂಬ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉನೇ ಖಂಡ ಕೆಲವು ಪರಿಚಿತ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಾಂತಿಯುತ ಸಭೆ ನಡೆಸುವುದು [ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದೆ] ಸಂಘಕಟ್ಟುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಕೆಲವು ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವಾಗ ಅವು, ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವಂಥವು. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾಗುವ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಜನತೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಸುತ್ತುವರೆದರೆ, ಅವು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ- ಆಗ ಆ ಹಕ್ಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಒಂದು ನೀತಿಗೆ [policy] ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಿಯಮಗಳು [Directive principles] ಮಾನ್ಯ ಪಟೇಲ್ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಆದೇಶದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೆ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯರೆ, ೮ನೇ ಖಂಡದ 'ಇ' ಉಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹಕ್ಕು, ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಷರತ್ತು ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ಸುರಕ್ಷತೆಯೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ಕೆಲ ಯುಕ್ತ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಹೇರಲು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಮಾನ್ಯರೆ, ಸಂಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕಾದುದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವಂಥದ್ದೇ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯರೆ, ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವಾಸಿಸಲು, ಇರುವ ಹಕ್ಕು ಚಲಾಯಿಸಲು ಅರ್ಹತೆ ಇರಬೇಕು. ಆಯಾ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ... ಹಕ್ಕಿರಬೇಕು ['ಧ್ವನಿ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿಲ್ಲ' 'ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಕೆಟ್ಟಿದೆ' ಎಂಬ ಕೂಗು]

ಮಾನ್ಯರೆ, ಧ್ವನಿವರ್ಧಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ೮ನೇ ಖಂಡದ 'ಇ' ಉಪಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಈ ಖಂಡ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ ಎಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ, ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ಆಗಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಜೊತೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಆದರೂ ಆ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಪಾದಾತೀತ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಈಗ ಸರಿ ಇದೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾರ್ಥ್ ಕುಂಭ್ಜು : ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಮಾನ್ಯರೆ, ಆದರೆ ನಾನು ಧ್ವನಿವರ್ಧಕವಿಲ್ಲದೆ ಸಭೆಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲೆ ಎನಿಸುತ್ತೆ. ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ತನ್ನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಯಾವ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾದರೂ ಮಿತಿಮೀರಿದ ವಲಸೆಗಾರರಿಗೆ, ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದೀತು. ಅಸ್ಸಾಂನ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ವಲಸೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುವರೆ? ಆ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ (ಇ) ಖಂಡ, ವಿಚಿತ್ರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಸರ್, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ಕೆಲವು ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು.

ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (ಬಂಗಾಳ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಭಾಷಣಕಾರರನ್ನು ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಲಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರು ಇಡೀ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ : ತಮ್ಮ ವಾದದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಖಂಡದ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾರ್ಥ್ ಕುಂಭ್ಜು : ತಾವು ಶಾಸನ ಸಭಾಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ಇಡೀ ವಾಕ್ಯ ಖಂಡವನ್ನು ಪಠಂತುಕದೊಡನೆ ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಾದಕ್ಕೆಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತರಾಗಲಿ ಅಂತ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಹೃದಯನಾರ್ಥ್ ಕುಂಭ್ಜು : ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಎರಡೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು.

ಇದು ಮೂರನೆಯದು. ಸದನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಖಂಡವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನಾಗಲೇ ಲ (ಇ) ಖಂಡದ ಪರಂತುಕವನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ಕೆಲ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರಲು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.

ಹೊರಗಣ ಜನರು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದನ್ನು, ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತೆ ಈ ಪರಂತುಕದ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ವಾದವಿರಬಹುದು. ಅದು ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸದನದ ಮುಂದಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ವಾದದಂತೆ, ಈ ಪರಂತುಕ, ಅಷ್ಟು ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾದರೆ ಲ (ಇ) ಖಂಡ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕು ತತ್ಪ್ರಶಃ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯರೆ, ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಮಾತು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನ, ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ವರದಿಯ ಬಹುತೇಕ ಅಂಶಗಳು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪುನರಚ್ಛರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಅವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಸಮಿತಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಆದರೆ, ಸದನವು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೂ, ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮುಂದಾದರೆ ಕೇವಲ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಎಚ್ಚಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕಾದೀತು.

ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ಠಾಕೂರ್ (ಬಂಗಾಳ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೆ, ಇದು ಕೇವಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಷ್ಟೆ. ಇದರೊಳಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಾರದೇಕೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಗಣಿಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಬಾರದೆಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಉಪಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಉಪಸಮಿತಿ, ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದು ಕೇವಲ ಎಡು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಉಪಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಅದು ಓನೇ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಕುರಿತದ್ದು "ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಾದರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿರ್ಮೂಲನಗೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಹೇರುವುದು ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. (ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವಿಫಲತೆ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ.)

ಜಾತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗದೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರದ್ದುಪಡಿಸುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ರೋಗಲಕ್ಷಣ. ಜಾತೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಧಿ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವವರೆಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳವಡಿಸಬಹುದೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗದು. ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ ಹೊರತು, ಕೇವಲ ಅದರ ಮೇಲುಪದರದಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆದಕುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವಂತಹುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸದನವು ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದೆಂದು

ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ಠಾಕೂರ್ : ನಾನು ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಸೋಮನಾಥ ಲಾಹಿರಿ (ಬಂಗಾಳ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ನಾನು ಪಂಡಿತ್ ಕುಂಜು ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಇತರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ದುಸ್ತರ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜನರ ದುಡಿಮೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಪಬಂಧಿಸಿದಾಗ, ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇರಗೊಡಿಸಬಾರದೆಂದಾಗ ಅದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಗದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾದರೆ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅದು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬೇಸಾಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದಾದರೆ, ಅಗ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ, ಅದರ ಒಡೆಯನಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರಿಗೂ ಸೇರವಂತಹುದಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಅದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖೇನ ಪಡೆಯುವಂತಹ ಹಕ್ಕು ಆದುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ಹಕ್ಕಿಗೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕಿಗೂ ನಡುವೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭೇದ ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕಲಾಗದು. ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ವರದಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಕಾದು ನೋಡುವುದು ಲೇಸು. ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಅವು ಮುಂದೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬರತಕ್ಕವೆಂದು ನಮಗೆ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಕುಂಜು ಅವರು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಗೆ ನನ್ನ ಬೆಂಬಲವಿದೆ. ಆ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ತುರ್ತು ಏನಿದೆಯೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಸಮಿತಿಯು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಓದಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ವಿಭಾಗದಿಂದ ನನಗೊಂದು ಸುತ್ತೋಲೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳಿದ್ದುವು. ನಂತರ ಈ ವರದಿ ಬಂತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ತೋಚುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲಿಸ್ ಪೇದೆ ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದಂತಿದೆ. ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇಕೆ? ಅತ್ಯಲ್ಪ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಗೋಣಗಾಟದಿಂದ ನೀಡಿ ಪ್ರತಿ ನಾಮಾಕಾವಾಸ್ತೆ ಹಕ್ಕಿನ ಹಿಂದೆಯೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಪರಂತುಕವಿದೆ. ಬಹುತೇಕ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅನುಚ್ಛೇದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಪರಂತುಕ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಅದು ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಬಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ತೀವ್ರ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಅದು ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಲುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮತಿಸಲಾದ ಕೆಲಮಾತ್ರ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಕೂಡ, ಕಸಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ ಅಗತ್ಯ. ಜನತೆಗೆ ಯಾವೆಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ತಲುಪುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕಾದು ನೋಡಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಏನು? ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ

ಪಡೆದ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮದೆ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ, ವಿದೇಶಿ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೆಲ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಈ ಹಿಂದೆ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೇಗ ನಿವಾರಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಜನತೆ ಬಯಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಕ್ಕನ್ನೂ ನಾವು ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜನತೆ ಹಲವಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ, ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸವಲತ್ತಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜನರಿಗೆ ದೊರಕದಂತೆ ಭದ್ರತಾ ಕ್ರಮ ಮತ್ತಿತರ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇಶಭಕ್ತನೂ ಸೆಟೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರೂ ಸೇರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಸಮಿತಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರವೆತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಮಾನ್ಯರೆ, ಇದು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಮತ್ತು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಣೆಬೇಕು.

ಅಂತೆಯೇ ಇದುವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಜನತೆಗೆ ಜೋತು ಬೀಳದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನಾಳುವ ನಿರಂಕುಶಪ್ರಭುಗಳು, ಬಲಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಜನರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸದೆ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸದೆ ಬಂಧಿಸಿರುವುದುಂಟು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿ ಭಾವನೆ ಬೇರೂರಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಇತರ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ. ಆದರೆ, ಸಮಿತಿಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕು ಕಾಣಿಸದು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇವು ಪೋಲಿಸ್ ಪೇದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೋರಾಡಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಂತುಕ ಕೆಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪರಕೀಯ ಜನವಿರೋಧಿ ನಿರಂಕುಶ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಡುವ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ? ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರಿಗೆ ಅಖಂಡ ಜನಸ್ತೋಮದ ಬೆಂಬಲವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಆಳಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯರ್ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹದಗೆಡುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ರೋಹಿಗಳು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಪಟೇಲರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ನಾನು ಅಥವಾ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ, ಈ ಸರ್ಕಾರ ತಿರಸ್ಕಾರಾರ್ಹ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರು ಆಗ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಆಗ, ನನ್ನನ್ನೂ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಡಬಹುದು. ನನ್ನ ಅನುಭವದಂತೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲೂ ಸಹ ಎಷ್ಟೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದ್ರೋಹಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರೂ, ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಕೃತ್ಯವೊಂದು ಸಂಭವಿಸಿದ ಹೊರತು ಅದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬುನಾದಿಯಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಿದ್ರೋಹಿ ಭಾಷಣವೂ ಸಹ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತೆ. ಶ್ರೀ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯರ್ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದಾಗ, ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಾಜಿ, ಮಾತನಾಡುವ ಮೊದಲೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಅತಿಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು

ಬಳಸಿ ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರವಿದ್ಯೋಹಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವವರೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ: ಮಾನ್ಯರೇ, ನಾವು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು.

ಮಾನ್ಯರೇ ಸೋಮನಾಥ್ ಲಾಹಿರಿ : ನಾನು ಮತ್ತಾವ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಇದು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿಭಾಗ ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಸುತ್ತೋಲೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜನತೆ ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ನೀವೊಂದು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ (ಬೂರ್ಜ್ವಾ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಗತ್ಯವೇನಿದೆ? ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವು ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕು. ಅದು ತನ್ನದೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅದಕ್ಕಿರಬೇಕು. ನಾನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಈಗಿನ ಸರ್ಕಾರ ತಿರಸ್ಕರಣೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆತ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಲ್ಲರಲ್ಲಾರ. ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಕುತ್ತು ತರಲೇಕೆ? ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳು ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪಕ್ಷದ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮುಂದೆ ಕೈಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತಳಹದಿ.

ಮಾನ್ಯರೇ, ಸಮಿತಿಯು, ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಉದಾರ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟೂ ಅಳವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನೈಜ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡು ಜನರಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವನೆ ಮೂಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ದೇಶದ ಬಲವರ್ಧನೆಯಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನಾವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೆ, ಇಡೀ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್.ಕೆ. ಸಿದ್ದಾ (ಸಿ.ವಿ. ಮತ್ತು ಬೇರಾರ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೇ, ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಸದನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಿತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಣಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ತಪ್ಪು. ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರು ತಮ್ಮ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಈ ವರದಿ ಕೇವಲ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಲುವಳಿ ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ, ನಾನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆಂದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅವರು ಭಾವಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾವು ನಾಗರಿಕರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತೇವೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವುದು, ಸದನಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗದು.

ಡಾ| ಕುಂಜು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಈ ನಿಲುವಳಿಯ ಕೆಲವು ಖಂಡಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬರಲಾರವು ಎಂಬ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ನನಗೆ ಖೇದ ತಂದಿದೆ. ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರೆ,

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳು ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುವೆ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸದನಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವಾದಂತೆ. ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣೆಯ ಮುಖೇನ ಪಡೆಯತಕ್ಕವು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ನಾನು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಕೆಲ ಕಂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ೧೩೮ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದದ ಎರಡನೇ ಭಾಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ :

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಂತರ ೧೫೧ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. "ರೀಚ್" (ಜರ್ಮನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ) ಕಾನೂನು ಉಪಬಂಧಗಳ ರೀತ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ".

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ೧೫೬ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರೀಚ್ [ಜರ್ಮನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ] ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಗಳು ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದಾಗಿ, ಸಂಯೋಜನೆಗೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಹುದು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾದ ನಿಯಮಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದಕ ವಲಯಗಳು, ಸಹಭಾಗಿ, ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ನೌಕರರು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಹಂಚಿಕೆ, ಬಳಕೆ, ಬೆಲೆ, ಆಮದು ಮತ್ತು ರಫ್ತು ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು.

ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ೧೫೧ನೇ ಕಲಮು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತದೆ—

ಒಕ್ಕೂಟದಾದ್ಯಂತ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಇರುತ್ತದೆ. ಪರಂತು ಸಂಸತ್ತು ಅನ್ಯಥಾ ಉಪಬಂಧಿಸುವವರೆಗೆ ಸುಂಕ ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಬ್ಕಾರಿ ಸುಂಕ, ಒಕ್ಕೂಟ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ವಸಾಹತಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಕುಂಭು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ೧೦ ಮತ್ತು ೮ನೇ ಖಂಡಗಳು ಘಟಕಗಳ ಒಳಗಣ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದ ಒಳಗಣ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುವು. ಅವು ಘಟಕದಿಂದ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಘಟಕದಿಂದ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಾಗ ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಅಂತಹ ಖಂಡ ಏಕಿರಬಾರದೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಒಕ್ಕೂಟದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ, ಆಸ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಆ ಯಾವುದೇ ಕಸುಬು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಹಕ್ಕು.

ಅದು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣೆಯ ಮುಖೇನ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾಸ ಮಾಡುವ, ನೆಲೆಸುವ ಹಕ್ಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರಾವ ಹಕ್ಕೆಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಡಾ. ಕುಂಭು ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ಅಸಮರ್ಥನಿಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿ ಅವರು ಆಡಿ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಆ ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಕಡೆಗಣಿಸಿದೆವು ಎಂದಲ್ಲ. ಕ್ರಮಾದೇಶ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇತರ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸದನವು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಗೋಪ್ಯತೆಗೆ

ಖಾತರಿ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸಮಿತಿ ನೀಡಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವುದಾಗಲಿ ತಂತಿ ಸಂದೇಶಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ದೂರವಾಣಿಯ ಕದ್ದಾಲಿಕೆ ಇಂಥವಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದವಿರಬಾರದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಸಮಿತಿಯು ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಸದನಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿ ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು. ಈಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ, ಮಾನ್ಯರೆ, ಈ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಡಾ. ಕುಂಭು ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿ ಮಾಡಿದ ಟೀಕೆಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ನಾವು ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತೇವೆಂಬ ಟೀಕೆ ಅತಿಯಾಯಿತು.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎನ್.ಜಿ. ರಂಗ (ಮದರಾಸು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಇಂತಹುದೊಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ದಾಖಲೆಪತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸದನಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸಮಿತಿ ಇದು ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂದು ಟೀಕಿಸುವುದು ಯಾವ ಸದಸ್ಯನಿಗೂ ಗೌರವ ತರುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಟೀಕೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಅವರ ಪಕ್ಷದ ಪೂರ್ವೇತಿಕಾಸವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ದಯವಿಟ್ಟು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಟೀಕೆ ಮಾಡಬೇಡಿ.

ಪ್ರೊ. ಎನ್.ಜಿ. ರಂಗ : ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಾಖಲೆ, ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಪೇದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ತಯಾರಾದುದೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ, ಪೊಲೀಸ್ ಪೇದೆಯನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ, ಬೇರಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೋ ಕಾಣೆ. ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪೋಲಿಸರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಹಿ ಅನುಭವ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸರ ಪಾತ್ರ ಅತಿ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ ದಾಖಲೆಯ ಕರ್ತೃಗಳು ಇಂತಹ ಖಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಅಂತಹ ಉಪಬಂಧಗಳಿದ್ದರೆ, ಅವು ಉದಾರ ನೀತಿಯತ್ತ ನಂಬಿಕೆ ಇಡುವವರು ಒಂದೆಡೆ, ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸೇರಿ, ಇಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಗೆ ತೊಡಗಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ದಾರಿತೋರಬಹುದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅಳವಡಿಸಿರುವಂಥವು. ಎರಡು ಸಮರಗಳು, ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ, ಕೆಲವೆಡೆ ಇಂತಹುದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಭವಿಸಿತ್ತು. ಅವರು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆಂದರೆ ನಾಜಿ ತತ್ತ್ವವೊಂದೆಡೆ, ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಹಲವೆಡೆ ಒಳಹರಿಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಉಪದ್ರವಗಳಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇದರ ಅನುಭವ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ಇದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಯಾ ಅಸಂಘಟಿತ ಹಾನಿಕಾರಕ ಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀತಿಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಅಂತಹ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡಬಾರದು.

ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಕಾರವೆತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಬಂತು.

ಒಂದಿಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿದ್ದರೆ, ಈ ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಖಂಡದ ಉಪಖಂಡ ೮ (ಎ) ನಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು - ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವೇ ಸ್ವತಃ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಾಜಿಯವರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಒಂದು ಕಟ್ಟನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಮಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆವು. ಒಂದು ಸರ್ವಾನುಮತ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುವುದು. ಆ ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದ್ದು ಸದನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂಥ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ. ಅದೇನೂ ನಮಗೆ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನೂ ಅನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಬಂದ ತತ್ವವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಸದನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದಿಷ್ಟು: ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆದರ್ಶವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಸಂಘಟನಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನೀಗಾಗಲೇ ಆ ಸವಲತ್ತು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಇಂಥದೊಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವು ಉದಾರವೂ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಹಣಯೋಗ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಭೂತವೂ ಆದ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ರಷ್ಯ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇರಬಹುದಾದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಭೂತವಾದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ. ಕುಂಭು ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಂದರೆ ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಹಕ್ಕುಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕವಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ವಕೀಲನಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ೨೨ (೧) ಮತ್ತು ೨೨ (೨) ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳು ನನಗೆ ಅತೀವ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ನೀಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೇರೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಸವಲತ್ತು ಇದರೊಡನೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸವಲತ್ತನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಖಿಟ್ಟೆ ಹೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಆರ್ಥಿಕ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಡಜನತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ, ಅವರ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಿ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು. ಇಂತಹ ಕಾನೂನು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ, ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಖಿಟ್ಟೆ ಹೂಡುವ ಮೂಲಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅವುಗಳ ಪರಂತುಕಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಡಾ. ಕುಂಭು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿ ಅದನ್ನು

ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾರನೀತಿಯೂ ಕಮ್ಯೂನಿಸಂ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಯುವುದು ಜೋಡ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತರಕ್ಷಣಾ ಅಧ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ವೈಖರಿಯ ಅನುಭವ ನಮಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವು ಭಯಾನಕವಾದ, ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದು. ಇವಾವುದೂ ಪರಂತುಕಗಳಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದು ಉಚಿತವೆಂತಲೆ? ಎಂದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥ, ಒಂದು ಖಂಡದ ವಿರುದ್ಧವೋ ಮತ್ತೊಂದು ಖಂಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲೋ ಮಾಡಿರಲಿ ದೇಶವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಾರದೆಂತಲೆ? ಅದರಂತೆ ಇವರ ವಾದ.

ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗದಂತೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಗೌರವಾನ್ವಿತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕಲ್ಪಿತ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತತ್ವನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಎದೆಗುಂದದೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿದರು. ಅವರು ಇದೇ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳನ್ನು ಪದಶಃ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ನಾಮ್‌ಕೇವಾಸ್ತೇ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿ ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ವರದಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾದಾಗಲೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು; ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರ ಆದಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿ ತಯಾರಾದದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮನಸೋ ಇಚ್ಛೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿಯೋ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೋ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಥವಾ ಸಂಘಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದಾವುದೇ ಉಪಬಂಧವೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರರ್ಥಕಗೊಳಿಸಲಾಗದು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲಾಗದಂತೆ ಅದರ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಈ ಉಪಬಂಧಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ಇವು ನಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪರ ನಾಗರಿಕರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅವರನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮುಸುಕಿನೊಳಗಿರುವ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಲು ಇರುವಂಥವು.

ಡಾ. ಬಿ. ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ : ಮಾನ್ಯರ, ನಾನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ:

ನಿರ್ಣಯ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ನಾನು ಈ ವರದಿಯ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಇಂತಹ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಖಂಡಗಳ ಸರಿತಪ್ಪು ನೋಡುವಿಕೆಗೆ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಆಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಹ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡುವುದು. ಅಥವಾ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿದರೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು. ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆ ಕಾರಣ ಸಮಿತಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕೆಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವರದಿ ಇದಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಥವಾ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಯಾ ಸೃಷ್ಟಿಸದ ವರದಿಯೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸದನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ಇದೊಂದು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ವರದಿ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳಿದ್ದುವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಪದವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಇದರ ಹಿಂದಿತ್ತು.

ವರ್ಗದ ಚಿಂತನೆ (ಅರ್ಥ ವಿರಾಮವನ್ನೂ, ಅರ್ಥ ಕೋಲನನ್ನು ಬಿಡದೆ ವಿಮರ್ಶಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ನೋಡಿದವರಿದ್ದರು)

ಈ ಎರಡು ವರ್ಗದ ಚಿಂತಕರು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಒಂದು ವರ್ಗದ ಚಿಂತನೆ. ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೂಲಕವೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನು ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ, ಮೂಲಭೂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಕೆಲ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿತು. ಎರಡೂ ವರ್ಗಗಳ ಚಿಂತಕರ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದುವು. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ವರ್ಣಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಹುಡುಕಲಾಯಿತು. ಇದು ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾದ ಎರಡನೇ ವರದಿ ಬರಲಿದೆ ಎಂದು ಭಾದಿಸಬಾರದು. ಮುಂದಿನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. ಪ್ರಧಾನ ವರದಿ, ಸದನದ ಮುಂದೆ ಬರಲಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವುಳ್ಳ ಅಂಶಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಬಾರದು. ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳು ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾಗದಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸದನಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಆಲೋಚನೆಗಳು ಹೊಳೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸದನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದ ಚಿಂತಕರು ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವರ್ಗದ ಆಲೋಚನಾನುಸಾರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪೋಲೀಸರು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು. ಕಾರಾಗೃಹಗಳಿರಬಾರದು. ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಬಾರದು. ತುಪಾಕಿಯ ಮೊನೆ (ಅಲಗು), ಲಾಠಿ ಮತ್ತು ಕಾಡತೂಸಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿರಬಾರದು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಅವನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ವರ್ತಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕು. ಆ ವರ್ಗ, ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಿಕ್ಕರೆಡು ವರ್ಗದ ಚಿಂತಕರು, ಕೇವಲ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಗಮಿತಗೊಳಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸದನದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಖಂಡವನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸದನಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಅಥವಾ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಕ್ಕೂ ಇದೆ. ಈಗ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವುದು. ಕೇವಲ ವರದಿಯನ್ನು ಸದನವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದಷ್ಟೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸುದೀರ್ಘ ಭಾಷಣದ ಅಗತ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೆಣಿಸಿದ್ದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ, ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸದನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ೧೫೦ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಮಯ ಕೇವಲ ೧೦ ತಾಸುಗಳಷ್ಟೆ. ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ವಿಮರ್ಶಕರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸ್ವರೂಪ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಇದ್ದೂ ಇಷ್ಟೊಂದು (೧೫೦) ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಸಂದಿರುವುದು ಸದನದ ಅಗ್ಗಳಿಕೆ. ನನಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಈ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಗಿದರೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಹಿಡಿಯುವ ವೇಳೆ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೀರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾದರೆ ಪ್ರತಿ ಖಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ:

೧೯೪೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸಭೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಣಯ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಖಂಡ I - ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾವೀಗ ವರದಿಯ ಪ್ರತಿ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ತೊಡಗೋಣ... ೧ನೇ ಖಂಡ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ಧಾರ್ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ೧ನೇ ಖಂಡದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೀಗಿದೆ:

“ಸಂದರ್ಭ ಅನ್ಯಥಾ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು”

೧) ರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ಸರ್ಕಾರ. ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳೀಯ, ಮತ್ತಿತರ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು.

೨) ಒಕ್ಕೂಟವೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ

೩) ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಂದರೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟ ಅಥವಾ ಅದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಾನೂನು.

ಈ ಖಂಡದ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಷಣದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸದನದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಈ ಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ೧ನೇ ಖಂಡ ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವಾರು ನೋಟೀಸುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಮಾನ್ಯ ಕಾಮತ್

ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ (ಬಾಂಬೆ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಈ ಖಂಡದ ಪದಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಷ್ಟೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ತಾವು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ.....

ಕೆಲ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು.... ದಯವಿಟ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ : ನಾನು ಕಚೇರಿಗೆ ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಪದ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೇ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನಾಗಲೆ ತಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಅವು ಖಂಡದ ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ತಾವು ಅನುಮತಿ ಇತ್ತರೆ ನಾನದನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನಾನು ಆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಾದರೆ ಅದನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಸದನಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ನೋಟೀಸು ನೀಡದೆ ಗಮನಾರ್ಹ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲು ನಾನು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. [ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಶಿಯವರಿಗೆ] ನಾನು ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. [ಮಾನ್ಯ ಕಾಮತರ ಅಥವಾ ಮಿಕ್ಕ ಯಾರಾದರೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅಡಕವಾಗುವ ಹೊರತು.]

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಈ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಇವೆಯೆ?

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈವರೆಗೆ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ನೋಟೀಸು ಬಂದಿದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಶಿ : ಮಾನ್ಯ ಕಾಮತರು ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿ [ಖಂಡ ೧ಕ್ಕೆ] ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕವಾದುದರಿಂದ, ಅದು ಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : [ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಸಿಯವರಿಗೆ] ನಿಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದು.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಸಿ : ಖಂಡ ೧ರ ಉಪಖಂಡ (೧)ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಡುವೆ “ಈ ಅನುಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ” ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಕಾರಣ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅನುಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸೂಕ್ತ ಪದದ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ನಾವು ‘ರಾಜ್ಯ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಪದ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಂವಿಧಾನ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ‘ರಾಜ್ಯ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ “ಈ ಅನುಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ” ಎಂಬ ಪದಗಳು (ಅರ್ಥಾತ್ ಈ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರದಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ) ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದಂತೆ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಓರ್ವ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯ : ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಖಂಡವನ್ನು ಹೇಗೆ ಓದುವುದು?

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ೧ನೇ ಖಂಡದ ೧ನೇ ಉಪಖಂಡ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ.

“ರಾಜ್ಯ ಎಂಬುದು ಅನುಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.”

(ಮುನ್ಸಿಯವರಿಗೆ) ಬೇರೆಡೆ ‘ಭಾಗ; ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅನುಬಂಧ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಸಿ-ನಾನದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ೧ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ.

“ರಾಜ್ಯ ಎಂಬುದು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.”

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ಧಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ನಾನು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಲ್.ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಭಾರತಿ : ಆ ಖಂಡದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ತರಲು ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಸಿಯವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದ ಹಿಂದೆಯೇ ಪೂರ್ವಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ (prefix) ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಖಂಡವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಓದಬಹುದು.

“ಸಂದರ್ಭ ಅನ್ಯಥಾ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು ಮತ್ತು ಈ ಭಾಗದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯಥಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.”

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ರಾಜ್ಯದ ನಂತರ ಈ ಭಾಗದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಬದಲು ಆ ಪದಗಳು ಮೊದಲೆ ಬರಲಿ. ಆಗ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ.

“ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭ ಅನ್ಯಥಾ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು (೧) ರಾಜ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು... ಇತ್ಯಾದಿ.”

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಸಿ : ಸರ್, ನನಗೇನೂ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ. ‘ಒಕ್ಕೂಟ’ ಎಂದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಅದು “ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ” ಎಂಬರ್ಥ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸಂತಾಪನಂ (ಮದ್ರಾಸು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬೇಕಿರುವುದು ‘ರಾಜ್ಯ’ ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಯಾವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೂ ಅಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ಪುನರ್ರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಸಿಯವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಕರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದನ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಯೇ?

ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : ೧ನೇ ಖಂಡದ ಮೂರನೇ ಖಂಡಕ್ಕೆ ನನ್ನದೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ. ೩ನೇ ಉಪಖಂಡ ಹೀಗಿದೆ.

ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು, ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನ ಸಭೆ ರಚಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನನ್ನು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ 'ಅಂತಹ' ಎಂಬ ಪಾದವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಸೂಚನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : 'ಅಂತಹ' ಎಂಬ ಪದವಿದ್ದರೆ ಅಂತಹುದೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಎಂಬರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಂತಹ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ಠಾಕೂರ್ : ಸರ್, "ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು" ಎಂದರೆ ಒಕ್ಕೂಟ ಮಾಡಿದ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನ ಬಲ ಇರುತ್ತದೆ: ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಆದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನೀವು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದೀರಾ?

ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ಠಾಕೂರ್ : ಇಲ್ಲ, ಅದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ನಿಯವರು ಮಂಡಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸದನವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಕರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಸದನ ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲೇ?

ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ ಕಾಮತರು ದಯಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ (ಸಿ.ಪಿ. ಮತ್ತು ಬೇರಾರ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ)

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ನಂತರ ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನಿಗಮಿತಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳು ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆಯ ಸ್ವರಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ವಾಖ್ಯೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಸ್ವರಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಪದಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಡಾ. ಶ್ಯಾಮ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದು.

ಡಾ. ಶ್ಯಾಮ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಮುಖರ್ಜಿ : ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿಯವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದಾಗಿ, ನನಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ ಚೌಧುರಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಬೇಡಿ, ಒಂದನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

(೪) ಶಾಲೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ. ಈ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಎರಡೂ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ೧೦ನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ೩ನೇ ಖಂಡದ ಎ ಉಪವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಶಾಲೆಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮತ, ಸಮುದಾಯ, ಯಾ ಭಾಷೆ - ಯಾವುದನ್ನಾಗಲಿ ಆಧರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಯಾವುದೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ೩ನೇ ಬಿ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಮತ, ಕೋಮು, ಅಥವಾ ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡುವಾಗ ಸರ್ಕಾರ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು.

ಇದು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡುವಂತಹುದು; ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಗೊಂದಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಎಲ್ಲ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತೀರಿ. ತಮ್ಮ ಶಾಲಾದಿನಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವದ ನೆನಪು ಹೊತ್ತ ಇತರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತದ್ದು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತದ್ದು, ಬೆಂಚಿನ ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಅವು ಮರುಕಳಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಖಂಡಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಲೆಗಳು ಎಂದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂಬಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ : ೧೮(೩)(ಬಿ)ಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ 'ಶಾಲೆಗಳು' ಎಂಬ ಪದ ಸಂಕುಚಿತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ೧೮ನೇ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ೩(ಬಿ) ಉಪಖಂಡ, ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕಲೆ? ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಹೀಗಿದೆ:

ಕೆಳಕಂಡ ಹೊಸ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ೧ನೇ ಖಂಡದ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಶಾಲೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ

ಶ್ರೀ ರೋಹಿತ್ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧರಿ : ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಎರಡನೇ ಭಾಗವೆಂದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ. ಅದರ ಸೃಷ್ಟಿಕರಣ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂದರೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದಂತೆ ಮತ, ಕೋಮು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸಮ್ಮತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರುವುದು.

ಮಾನ್ಯರೇ, ಯಾವುದೇ ರೂಪದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಈ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಈಗಿರುವಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪದ ತುಂಬ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಸದನ ಅದನ್ನು ನಿರ್ದರಿಸಬೇಕು.

ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ (ಬಂಗಾಳ : ಸಾಮಾನ್ಯ) :

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ : ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಬೇಕಿದೆ. ೨೫ ವರುಷಗಳಿಂದ ಈ ಪದ ನಮಗೆ

ಪರಿಚಿತ. ಆದರೂ ಒಂದಷ್ಟು ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಇದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹರಿಜನರ ಆಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ಭೋಜನ ಕೂಟದಲ್ಲಿ; ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಶಬ್ದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾದ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಅದರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ನಮಗಿರಬೇಕು. ಈ ಪದ ನಿಜವಾಗಿ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಜಾತಿ ಭೇದ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಡುವೆ ತಾರತಮ್ಯವಿರಬಾರದು.

ಮಾನ್ಯ ಶಾಕೂರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಕೇವಲ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣವಷ್ಟೆ. ಇದರ ಬೇರು ಜಾತೀಯತೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಇದು ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗದ ಹೊರತು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಭೇದ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಬಾರದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹೊಣೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಜಾತಿಭೇದ ತೊಲಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದು ಸಮಸ್ಯೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜಾತಿಭೇದ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಕುರಿತ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : ಸರ್, ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಭೇದವೂ ಕೂಡ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ?

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂದರೆ, ನಾಲ್ಕನೆ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದಂತೆ ಮತ ಕೋಮು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸಮ್ಮತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ನೋಡುವುದು.

ಸರ್, ನಾಲ್ಕನೇ ಖಂಡ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಸೇವೆ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ನಡುವೆಯೂ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರಿಗೂ ನಡುವೆ ತಾರತಮ್ಯವೇರ್ಪಡಬಹುದು.

೬ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪದದ ನಮೂದನೆ ಆಗಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾದ ಅಲ್ಪ ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡುವಾಗ, ಆ ಪದವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದೆಂಬುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಧೀರೇಂದ್ರ ನಾಥ್ ದತ್ತ : (ಬಂಗಾ : : ಸಾಮಾನ್ಯ)

ಮಾನ್ಯರೆ, ಮಾನ್ಯ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೆ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗುತ್ತದೋ ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಲಿ ಅದು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವಾಗ ಆ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಒಂದು ಕೃತ್ಯ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ಬೇರೊಬ್ಬರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಇರದು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂಬುದು ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಗೈರಿನಲ್ಲಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಅಪರಾಧ ಕುರಿತ ಪ್ರಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಮಾನ್ಯ ರೋಜಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿಯವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಒಂದು ಖಚಿತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಅದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಅದೊಂದು ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭಾವನೆ. ಅದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಮಾನ್ಯ ಠಾಕೂರ್ ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಹಮತವಿದೆ. ಅದಂದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ನೇತಾರರು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಆ ಸಮಾಜ ಅಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ನಿಷಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಸಮಿತಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ನಂತರ ಸದನದ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಇಡಬಹುದು. ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ೨೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಕಡೆ ಸದನದ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ

“ಈ ಭಾಗದ ಉಪಬಂಧಗಳಿಗೆ, ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನ ಸಭೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಈಗಾಗಲೇ, ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹವಲ್ಲದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕು.”

ಒಕ್ಕೂಟವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡುತ್ತದೆ; ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅದರಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಲು ಅನುಮತಿ ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಸದನದ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಖಂಡವನ್ನೂ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ, ನಾನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಖಂಡವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸದನದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಿಡೋಣ. ಸಂವಿಧಾನ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ನಂತರ, ಈ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಪುನರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದುದು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸದನವು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ, (ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ) ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಚರ್ಚೆಗಳು ಒಂದರ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪದೇ

ಪದೇ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇಡೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ತೆರೆದಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಸದಪ್ರಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಪಡಿಯಚ್ಚಿನ ವಾದಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಲಾರೆ. ಇಡೀ ಸಂವಿಧಾನ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳಲಿ ಅನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಅಡಕಗೊಳಿಸಿ, ಎರಡು ಖಂಡಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ನಾವು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ಸರ್, ಒಂದು ಮಾಹಿತಿ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎಲ್ಲ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಮಸೂದೆ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಸೂದೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗುವುದೋ ಹೇಗೆ? ಮತ್ತೆ ಆ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸದನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವಾಗ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾವು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾನಾಗಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ತಾಕಲಾಟವನ್ನು ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಮದ್ರಾಸು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ತಾವು ೧ನೇ ಖಂಡ, ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಡನೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದೆಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಮತಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಂತರ ಅವು ಪುನರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಖಂಡಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಹೊರತು, ನಂತರ ಅವುಗಳ ಪುನರೀಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ವರದಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅವಲೋಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಲೋಕಿಸಿದ ನಂತರ, ಮುಂದೆ ಅಗತ್ಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು ತಂತಾನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮತಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಇಡೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟರೆ, ವರದಿಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಎನ್.ವಿ. ಗಾಡ್ಗಲ್ (ಬಾಂಬೆ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮತ ಹಾಕಿದರೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಂತೆಲೆ ಅರ್ಥ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮುಂದೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೇನು?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸಂತಾನಂ : ಕೆಲ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ತಾವು ಸಭೆಯನ್ನು ಕೋರಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಸದನಕ್ಕೆ ತನ್ನದೆ ನಿರ್ಧಾರದ ಪುನರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಪುನರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ, ಇಡೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದೆ, ಎಲ್ಲ ತಾಕಲಾಟಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನೂ ನಾವು ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ಅಗತ್ಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ೧ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ನಾನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ: ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಡನೆ ೧ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

೨ನೇ ಖಂಡ : ಕಾನೂನುಗಳ ಅನ್ವಯ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ೨ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಖಂಡ ಹೀಗಿದೆ:

ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ಭಾಗದಿಂದ ನೀಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಗತವಾಗದ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾನೂನುಗಳು, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವು ಅಸಂಗತವಾಗಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಘಟಕವಾಗಲಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ ಆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾವು ಒಂದು ಹಕ್ಕನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಮಾಡುವಾಗ, ಇದು ಅದರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸದನದ ಗಮನವನ್ನು ೭ನೇ ಕಂಡಿಕೆಯತ್ತ ಒಯ್ಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ:

ಖಂಡ ನಿರೂಪಿಸುವಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಗತವಾಗದ, ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾನೂನುಗಳು, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲವೂ, ನಾವು ಅಸಂಗತವಾಗಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಕಾನೂನುಗಳ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಈ ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ಒಳಗೆ ಈ ವಾಕ್ಯ ಖಂಡವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ, ಅಂತಹ ಸಾಧ್ಯಂತ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಖಂಡವು ಈಗಿರುವ ಕಾನೂನಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸ, ಸಂವಿಧಾನದ ಅಂತಿಮ ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲು ನಡೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಸಂತಾನಂ : ಮಾನ್ಯರೆ, ನಾನೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ನೋಟೀಸು ನೀಡಿದ್ದೆ. ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳ ಅನುಸಾರ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ೨ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಘಟಕ, ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ, ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ. ಖಂಡ ಹೀಗೇ ಇದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಇವು ಯಾವುದಾದರೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಯಾ ಅಸಮರ್ಪಕವಾದಾಗ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದಲೂ ಸಹ ಬದಲಾಯಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಂದ, ಸಂವಿಧಾನದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಂವಿಧಾನಗಳು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದು. ಅಂತಹ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, ನಾನು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಅಂಗೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಸರ್, ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ತಾಕೂರ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಒಕ್ಕೂಟ ಅಥವಾ ಘಟಕ.... ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿವೆ ೧ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಘಟಕಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇರಬೇಕಿತ್ತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ, ಸಂತಾನಂ ಅವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಘಟಕ ಎಂಬ ಪದವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ರೆವರೆಂಡ್ ಜಿ.ಜಿ.ಎಂ. ನಿಕೋಲ್ಸ್ ರಾಯ್ (ಅಸ್ಸಾಂ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯವೂ ಅದರದೇ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಯಾ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸತಕ್ಕದು. ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಡತಕ್ಕದು. ಈಗ ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೆ, ಒಕ್ಕೂಟವು, ರಕ್ಷಣೆ, ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಈ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅದರ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟವು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೨ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಯಾವುದೇ ಉಪಬಂಧವಾಗಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಬಾರದು ಯಾ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮಾನ್ಯ ಬಿ. ದಾಸ್ (ಒರಿಸ್ಸಾ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಗೌರವಾನ್ವಿತ ರೆವರೆಂಡ್ ನಿಕೋಲ್ಸ್ ರಾತ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಒಲವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸಂತಾನಂ ಅವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ನಾವು ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜಿಸಲಾಗದು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಗೂ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗದು. ಅದರರ್ಥ ಮಾನ್ಯ ಸಂತಾನಂ ಅವರು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಮುಂದಿನ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆ ಕರೆದು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಕೋರಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸದನ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಗೆ ಅದರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವ ಮುನ್ನ ಸದನ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಈಗ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಮೊದಲು ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇವು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೆಂಬುದಾದರೆ, ಅಸಂಗತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಆ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಅಧಿನಿಯಮ, ಪದ್ಧತಿ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಥವಾ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಈ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಅರ್ಥಹೀನ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನ್ಯರೆ, ನಾನು ನಿರ್ಣಯದ ಮುಂದೂಡಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಸಂತಾನಂ ಅವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಸ್ತಾವಕರು ಶ್ರೀ ಸಂತಾನಂ ಅವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ:

“ಖಂಡ ೨ರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಘಟಕ, ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗದು” ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗದು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು” ಪ್ರತಿಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ (ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಖಂಡವನ್ನು ಓದುತ್ತೇನೆ)

ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ಭಾಗದಿಂದ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಲಾದ ಹಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಸಂಗತವಾಗದ, ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಈಗಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾನೂನುಗಳು, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣ, ರೂಢಿ ಅಥವಾ ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಂಗತವಾಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಸಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂವಿಧಾನವು ತನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ತನ್ನದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ: ಸಂವಿಧಾನದ ಇತರ ಖಂಡಗಳು ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಬಳಪಡುವಂತೆ ಈ ಖಂಡವೂ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಣಯ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಖಂಡ ೩ - ನಾಗರಿಕತೆ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್: ನಾನು ಈಗ ೩ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕೃತ ಪ್ರಜೆಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅದರ ನಾಗರಿಕನೆ.

ಈ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಕಂಡಂತೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು- ಮುಂದೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನುಗಳು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಸಮಿತಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಖಂಡ ಮುದ್ರಣಲೋಪದಿಂದ ಆದ ಪ್ರಮಾದ ಅದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಸಿಯವರು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ

ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಇಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್, ಅಂತಿಮ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಅಡಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಹಿಂದಣ ಆಲೋಚನೆ ಎಂದರೆ ಒಕ್ಕೂಟವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ದೇಶೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾನೂನು ರಚಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಈ ಪದಗಳು ಅಡಕಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ: ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಡೀ ಆಲೋಚನೆ ಅಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಖಂಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನುಗಳು ರಚಿಸಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಮಥ್ ರಂಜನ್ ಠಾಕೂರ್ : ಈಗಿರುವಂತೆ ಖಂಡ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ-

ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ, ಜನ್ಮತಃ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕರಣದಿಂದ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನೆ.

ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಬಹುದೆಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಕೂಟದ ನಂತರ, ಒಂದು ಅರ್ಧ ವಿರಾಮವಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲು ಬಿಡಬಾರದು.

ಮಾನ್ಯ ಬಿ. ದಾಸ್ : ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾನತೆಯ ಕ್ಷೇಮ ಹೂಡುವುದಕ್ಕಿರುವ, ಏಕೈಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಖಂಡ ಇದೊಂದೆ. ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಎಂಬ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜರ್ಮನ್ ಪ್ರಜೆ ಅಥವಾ ಜಪಾನಿ ಪ್ರಜೆ ಕೂಡ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಆತ, ತಾನು ಭಾರತೀಯನಲ್ಲವೆಂದು

ಘೋಷಿಸಿದ ಹೊರತು ೧೪ರಿಂದ ೨೧ನೆ ವರುಷದವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ನಾನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಒಂದು ಉಪಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸಂತತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಬಹುದು. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿ, ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಐರೋಪ್ಯ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅರಸಬಹುದು. ನಂತರ ಅವರು ಪರಕೀಯರಾಗಬಹುದು. ಲಾರ್ಡ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ದಮನಗೊಳಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನೊಬ್ಬ ನಿಜ; ವಿಯರೆ ಲೋಟಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಐರೋಪ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಭಾರತದ ಗೆಳೆಯನಾಗಿಯೇ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉಳಿದ. ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರೊಡನೆ ನನ್ನ ಸಹಮತವಿದೆ; ಅರ್ಥಾತ್ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ತರುವವರೆಗೆ, ಅವರ ಆಲೋಚನೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ. ಪೌರತ್ವ ಕುರಿತು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರಡು ತಪ್ಪಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಏನಾದರೊಂದು ನೆಪಹೂಡಿ, ಪರಕೀಯರಿಗೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಿಧ್ಧಾ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ತಾವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಸಮಿತಿ, ಕಾಲದೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಇದುವರೆಗೆ ಅವರು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಸಮಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸದನವು ಆ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಪರಕೀಯರು, ಅಥವಾ ವಲಸೆಗಾರ ಪರಕೀಯರು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿಸುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗದು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪೋಷಣೆಯ ಈ ಲೋಪ ನನಗೆ ಖೇದ ತಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : ನಾನೊಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಂಶಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಈ ಖಂಡ ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಲೋಪವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನಡವಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆ ತಪ್ಪಾಗಿತ್ತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮಾನ್ಯ ದಾಸ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಅಂಶ ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಗಿರುವ ಖಂಡ ರೀತಿ ಇದೆ- ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನು.

ಮಾನ್ಯ ದಾಸ್ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ ಬಹಳಷ್ಟೆ ವ್ಯಾಪಕವಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿದೇಶಿ ಮಗು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ ಅದು ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಸ್ತವಾಂಶದಿಂದಲೇ ನಾಗರಿಕನ ಹಕ್ಕು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : 'ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಅದು ನಿಷ್ಠೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ, ಕಾನ್ವಲರಿಗೆ, ದೂತಾವಾಸದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ/ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಎಂದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅದಿನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಸದನದಲ್ಲಿರುವ ವಕೀಲರು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ನಿ : ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರರ್ಥ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆ ತೋರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಜನಿಸಿದವರು. ಅಗತ್ಯಬಿದ್ದರೆ, ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು (ಯಾರು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು

ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೋ ಅವರು) ತೃಪ್ತಾರ್ಥ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಎಂಬ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದು. ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಸಂವಿಧಾನವು ಆದಷ್ಟು ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಇತರ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾವು ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದು. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಬಹುದು.

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ (ಮದ್ರಾಸ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಪೌರತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳಿವೆ. ಐರೋಪ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಪೌರತ್ವ, ಜನಾಂಗವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆಂಗ್ಲೋ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಆ ಸ್ಥಳದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಬೇರೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದಾದರೆ ಆಗಬಹುದು. ಅಮೇರಿಕದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ, ಇಂದೂ ಸಹ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ, ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಮೆರಿಕದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪರಂತು, ದೇಶೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ನೆಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಶಿಯವರ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿ, ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಓರ್ವ ಕಾನ್ಸಲ್ (ನಿಯೋಗಿ) ಇಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ಆತನಿಗೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಪೌರತ್ವ ದೊರೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅವನಾಗಲಿ ಅವನ ಮಗುವಾಗಲಿ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಯಭಾರಿ, ಕೌನ್ಸಲ್ ಅಥವಾ ತತ್ಸಮಾನವಾದ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪೌರತ್ವ ದೊರೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೌನ್ಸಲನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಯವನಲ್ಲ. ಆತನ ತಾಯ್ನಾಡಿನವನೆ ಆದಕಾರಣ, ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಎಂಬ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಖಂಡದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವೇನೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅವನು ವಿದೇಶೀಯನೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪೌರತ್ವ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಅಮೇರಿಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೋ ಅಮೆರಿಕನ್ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐರೋಪ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪೌರತ್ವ, ರಕ್ತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ; ಜನಾಂಗವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಜನಾಂಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಆ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಪೌರತ್ವ ದೊರೆಯಲೇಬೇಕು. ಅದು ತತ್ತ್ವ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪೌರತ್ವ ನೀಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ, ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಜನರು ತಮ್ಮ ದೇಶ ತೊರೆದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅನೃತ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪೌರರಿಗೆ ಹೊರರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಉಪಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ತರುವಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದು. ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಮೊದಲ ಭಾಗ, ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆ ಭಾಗ ಪೌರತ್ವದ ದೇಶೀಕರಣ, ಅವೆರಡೂ, ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದವು. ಇತರ ಪ್ರಕರಣಗಳೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದವರು ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಅದು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿ. ಇದು ಕೇವಲ ಆಂಗ್ಲೋ ಅಮೆರಿಕನ್ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಪಡೆದ ತತ್ತ್ವವಷ್ಟೆ; ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ

ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಆತ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂಬುದು. ಆ ತತ್ವದಿಂದ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡರೆ ಆಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತೀರಿ. ನೀವು ಇಡೀ ಐರೋಪ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆರ್ಮನ್ ಇಲ್ಲವೆ ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಲ್ಲವೆ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕುರಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಆಂಗ್ಲೋ ಅಮೆರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದೆವು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತೆ. ಒಬ್ಬ ಹುಟ್ಟು ಜಪಾನಿ ಪ್ರಜೆ, ಈ ದೇಶದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡ್ತಿರೋವಾಗ, ಅವನಿಗೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತೆ. ಆಗ?

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಖಂಡದ ಭಾಷೆ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಈ ಖಂಡದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಮೆರಿಕದ ಸರ್ವೋಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ. ಅಂತಹ ಓರ್ವ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಆಗತುಕ, ಸಂವಿಧಾನದ ಭಾಷೆಗೆ ಒಳಪಡಲಾರ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಪಿತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : ಯಾಕಿಲ್ಲ?

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಈ ಖಂಡವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿ ಅಮೆರಿಕದ ಸರ್ವೋಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯ ಆ ರೀತಿ ತೀರ್ಪು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ನನ್ನ ಉತ್ತರ. ಅದೊಂದು ಯುಕ್ತ ಅಪವಾದವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಈ ಅಂಶ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬರುವುದೆಂದೆನ್ನಿ ನಾನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರೈಲಿನಲ್ಲೋರ್ವ ಮಹಿಳೆ ಕೂಡ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಸವಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ನಿರ್ಗಮಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆತ್ತ ಮಗುವಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪವಾದ (exception)ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ದೇಶೀ ಪೌರತ್ವ ಸಿಗದು ಆದರೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಜರಿ (Transient presence) ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನು? ಅದಕ್ಕೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದು ಕಷ್ಟ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಒಂದು ವಿವರಪೂರ್ಣವಾದ ಉಪಬಂಧವಿರಬೇಕು. ಆದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ತರುವ ನಾಲ್ಕು ವಿಶಿಷ್ಟ ಖಂಡಗಳಿವೆ. ನೀವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಧಿನಿಯಮದ ನಾಲ್ಕು ಖಂಡಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಧಿನಿಯಮ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆವು. ಅದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಇದೊಂದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲೇಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಈ ದೇಶದ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಹೋಗದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರುಷಗಳು ಉಳಿದರೆ; ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ಬೇರಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುತ್ತೋ?

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಆತನ ಮಗ ಇಲ್ಲಿಯ ನಾಗರಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಿಂತ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಭಿನ್ನ.... ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಅಮೆರಿಕದ ಪೌರತ್ವ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಜೆಗೆ ಕೇವಲ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲಭ್ಯ. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತಿತರ ಹಕ್ಕುಗಳು ದೊರೆಯದಂತೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯಾಗುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪೌರತ್ವದ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹಕ್ಕೆಂದು ಯಾವುದೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಹಕ್ಕುಗಳು ಪೌರತ್ವದಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆ ಖಂಡಗಳು ಎಲ್ಲ ಪೌರರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ

ಅನ್ವಯವಾಗಬಾರದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಖಚಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಬೇಕು. ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕೆಂಬುದು ಅಮೆರಿಕದ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದದ್ದು. ಅದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂವಿಧಾನದ ೧೮ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು, ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಒಕ್ಕೂಟದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತಿರರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕನು ಹೊಂದಲಾಗದು. ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಕೆಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ನಾಗರಿಕರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಮತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಡ್ಡಿಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದು. ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ವಿಧೇಶಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಆಮದಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಎರವಲು ಪಡೆಯಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಆ ಸವಲತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅಥವಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಧಿನಿಯಮದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅಮೆರಿಕನ್ ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಜರ್ಮನ್ ಅಥವಾ ಇಟಲಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮದೆ ಬೇರೆ ಸ್ವಂತ ಆಲೋಚನೆ ಇರಬೇಕು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಬೇರಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುವುದು, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಪೌರತ್ವ ನಿಯಮಗಳಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದು ಏನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು.

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ನಾನದನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ, ನಮ್ಮ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವದೊಡನೆ ನಾವು ಸೇನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತಿತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಇರುವ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪೌರತ್ವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರಬೇಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದು ತಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅಥವಾ ಅದು ಜನಾಂಗೀಯವಾಗಿರಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಪಂಥೀಯವಾಗಿರಬೇಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಅದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ, ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವರಷ್ಟು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಲಿ ಕ್ಷಮತೆಯಾಗಲಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾನೂನು ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಸಮಿತಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : ಒಬ್ಬ ಜಪಾನಿ ಪ್ರಜೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ತಂಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅವನು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ ಅಥವಾ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೆ?

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಇದೊಂದು ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಜಟಿಲವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ನಾವು ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರವಿಹೀನತೆ ಅಥವಾ ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೌರತ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದರೆ ಪರಿಹರಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದಾಗದು.

ಐರೋಪ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಸಾಕ್ಸ್ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಡುವಣ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮೊಳೆಯಬಹುದು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪೌರತ್ವದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ತಲೆದೋರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗದು. ದ್ವಿಪೌರತ್ವ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರವಿಹೀನತೆ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗದು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : ೪ನೇ ಖಂಡ

ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಭೇದಭಾವ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪೌರತ್ವ: ಮತ್ತು ಅದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು. ಸಂವಿಧಾನದ ಉಪಬಂಧಿಸಬಹುದು. ಮುಖೇನ ಇದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಕಾನೂನಿನಿಂದಾಗಲಿ ಘಟಕವೊಂದರ ಕಾನೂನಿನಿಂದಾಗಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಪೌರತ್ವ ಹಕ್ಕಿಗೂ, ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕಿಗೂ ನಡುವೆ ಭೇದ ತರುವಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಇರುವಂತೆಯೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದೆ?

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಖಂಡ, ಕೇವಲ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹದು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡುವುದು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಅರ್ಹತಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸಬಹುದಾದರೆ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಕ್ಕೂ ಮಾನವೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಹಪಹಪಿ ತೋರಿದ್ದುಂಟು ಒಂದು ರಹಸ್ಯವನ್ನೇನೂ ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹುತೇಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟವರು ಮಾನ್ಯ ಮಸಾನಿ: ಆ ನಿಲುವನ್ನು ಅವರು ತಾಳಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಸತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಅನುಶಾಸನಗಳು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದವಲ್ಲ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಏನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಲಿ, ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಅನುಶಾಸನಗಳು ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುವಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂಥವು. ಭೇದ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸದಿರುವುದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನು ಚಲಾಯಿಸಬಹುದಾದ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಹೊಸತೇನನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಆರ್.ವಿ. ಧುಲೇಕರ್ (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ, ಒಕ್ಕೂಟದ ಹೊರಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾವ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮಗುವಿಗೂ ಪೌರ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ತಿಳಿಯಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವಂತೆ ಉಪಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ನೀವದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ವಿಶೇಷತಃ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಆಂಗ್ಲೋ ಸಾಕ್ಸ್ ಅಥವಾ ಅಮೆರಿಕದ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ

ನಿಲುವನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಇಡೀ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಡನೆ, ಸಂವಿಧಾನದ ಇತರ ಉಪಬಂಧಗಳೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿ ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲೂ ತಾಕಲಾಟವಿರುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದಂತೂ ನಿಜ. ಭಾರತೀಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಬಹುದಾದರೂ ಭಾರತೀಯರೋ ಅಥವಾ ಬೇರಾರೋ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೌರತ್ವವೆಂಬ ಜನಾಂಗೀಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತೀರೋ ಅಥವಾ ಹುಟ್ಟು, ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗುತ್ತೀರೋ? ನೀವು ಸ್ಥಾನಿಕ ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮವನ್ನೇ [lex soli] ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎರಡು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ. ಸ್ಥಾನಿಕ [lex soli] ಮತ್ತು ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿ (Sanquinis) ಅಥವಾ ರಕ್ತಾನುಸಾರ ನಿಯಮ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ವಿಭಿನ್ನ ನಿಯಮಗಳು.

ಮಿ. ಆರ್.ಕೆ. ಸಿದ್ಧಾ: ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಧಾನ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಖಂಡ ಈ ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ತಾವು ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಪೌರತ್ವದ ಖಂಡದ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಾನೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೆ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ದೇಶೀಕೃತನಲ್ಲದ ನಾಗರಿಕನನ್ನು ಪೌರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅದರ ಅನುಸಾರ, ಮುಂದಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಈ ವಾಕ್ಯವು ನನ್ನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸುವುದೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದ ಕಾರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿ ತರಲಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ತಜ್ಞರ ಮುಂದೆ ನಾನು ಅಸಹಾಯಕನಾದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಅದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಕಾನೂನು ರಚಿಸುವಾಗಷ್ಟೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದೆಂದು, ಈಗ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗದ ಪದವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಖಂಡವನ್ನು ನಾಳೆಗೆ ಮುಂದೂಡಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಜಗತ್ ನಾರಾಯಣ್ ಲಾಲ್ (ಬಿಹಾರ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಐಲೆಂಡ್‌ನ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೀಗಿದೆ-

“ಈ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆ, ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಐರಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಐಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಆತನ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಐಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಐಲೆಂಡ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಳುವರುಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಧಾರಣ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಐರಿಷ್ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕ.” ಸ್ವಾಮಿ, ಏಳುವರುಷಗಳ ಅಧಿವಾಸವಧಿಯನ್ನು ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನಾಗಿ ವಿಧಿಸಿದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯಬಹುದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಅನಂತಶಯಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : ಸರ್, ನನಗೆನಿಸುವಂತೆ: ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಪದವೂ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ತೆಗೆದಿದ್ದು, ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:

“ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕೃತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಅವರು ವಾಸವಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.”

ಇದು ೧೮೬೮ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಂತೆ ಮುಂದಿನ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾಳೆವರೆಗೆ ಮುಂದೂಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ವಿನಂತಿ. ಇದು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಪೌರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಹಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಜೆರುಸಲೆಂನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಪಾನಿ ಶಿಶುವೊಂದು, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಅದು ಭಾರತೀಯ ಪೌರನಾಗಬಹುದೆ, ಅಥವಾ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರಕನಾಗಬಹುದೆ? ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹತ್ತರಿಂದ ಹದಿನೈದು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ದೇಶದ ಆದಿವಾಸಿಯೆಂಬ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆತ ಈ ದೇಶದ ಪೌರನಾಗುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ನಿಯಮಿಸಬಹುದೆ? ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೌರತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ-ಸ್ವದೇಶಿ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಹೊಸತನ; ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಇದರ ಆಲೋಚನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ನನ್ನದೊಂದು ಸಲಹೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾಳೆವರೆಗೆ ಮುಂದೂಡೋಣ. ನಾಳೆ ಮತ್ತೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಆಲೋಚಿಸೋಣ.

ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ : ಸರ್, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನಾಗರಿಕ ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಕಡೆ ಸದನದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದೆ. ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆಯೊಳಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೀಗಿದೆ:

(೧) ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿದವರು ದೇಶಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಜೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಂದರೆ,

(ಎ) ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯದೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಭುನಿಷ್ಠನಾಗಿರುವ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು

(ಬಿ) ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಕಂಡ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರೆ (ಅರ್ಥಾತ್)

(೧) ಆತನ ತಂದೆ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ

(೨) ಅವನ ತಂದೆಗೆ ದೇಶೀಕರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದರೆ,

(೩) ಯಾವುದೋ ರಾಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದರ ಫಲವಾಗಿ ತಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿದ್ದರೆ

(೪) ಈತ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಇವರ ತಂದೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸೇವಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ

(೫) ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದೂತಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭ ಇತ್ಯಾದಿ...ಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಜನನ ಒಂದು ವರುಷದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ

(ಸಿ) ವಿದೇಶಿ ಸರಹದ್ದಿನ ಜಲಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಲ್ಲಾಗಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಜೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ)

ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿನಿಯಮವೂ ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೆ ತಂದೊಡ್ಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ, ಉತ್ತಮ; ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಮಾನ್ಯ ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಶಾವಾದಿ. ನಾಳೆ ವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ಸಿದ್ಧ ಪರಿಹಾರಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸೋಣ. ಅಗತ್ಯವಾದರೆ ಖಚಿತವಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ಅರ್ಹತಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಂತರ ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾನೂನನ್ನು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ತಯಾರಿಸಿ ನಾಳೆ

ಬೆಳಗ್ಗೆ ೧೧ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಪ್ರಸ್ತಾವಕರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆಂದು ನಾನೊಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡಲಿ? ಇದೊಂದು ಅತಿಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕೊಡುವ ವಿಷಯ ಈ ತೆರವಾದ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಅದು ಬಹಳಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ನೀವು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ.

ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಿಯಮವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕೃತನಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅದರ ಕಾನೂನುಗಳ ರೀತ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಆ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಮಾದರಿಯೇನೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅದರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲದೆ, ಖಂಡದ ರಚನೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ೯ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕುರಿತು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ. ಒಂದು ಉದಾರವಾದದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕುಚಿತ. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಹಕ್ಕುಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಾವು ತಾಳಲಾಗದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಹಕ್ಕುಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಸಹ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಹೌದು, ಈ ಸಂವಿಧಾನ, ೧೦ ವರುಷಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಅದು ಪುನರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಪರಂತುಕವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತಹುದು. ತಮ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆಂದು ಒಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ವಿದೇಶಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗೀಯ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಸರಿ. ಪೌರತ್ವದ ಉಪಬಂಧ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮುಂದೂಡಿ, ಕಾನೂನಿನ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ಬಹಳಷ್ಟೇ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಹೋದರೆ, ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಇದೊಂದು ಸರಳವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಕೆಲವಿದೇಶೀಯರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾವು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಷ್ಟೆ. ಜನನದ ಆಕಸ್ಮಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಿರುವ ಪರಂತುಕಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ದ್ವಿಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ನಾವು ಯಾವತ್ತಿಗೇ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶ್ರೀ ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರು : ಈ ಖಂಡದ ಉದ್ದೇಶ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕೃತ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವಷ್ಟೆ; ಆಕಸ್ಮಿಕ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಜೆಯ ವಾಸ್ತವ್ಯ ನಮಗೊಂದು ಗೀಳಾಗಬಾರದು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಡಾ. ಕೈಲಾಸನಾಥ ಖಟ್ಟು (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯ) :

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಸರ್ ಅಲ್ಲಾದಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ಉದ್ದೋಧಕ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಣೆಯ ನಂತರ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾನು ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನದೊಂದು ಸಲಹೆ. ಈಗಿರುವ ಕಾನೂನಿನಂತೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಭಾರತೀಯ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭಾರತದ ಹೊರಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಯ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಯ ಮಗ. ಅದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಂತುಕ ಅನ್ವಯವಾಗಬಾರದು. ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೊಂದು ಮಗುವಾದರೆ, ಅದು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಾನೂನು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಾಗಿರಬೇಕು. ವಿದೇಶಗಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಲು ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಾರತೀಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲೊಂದು ಮಗು ಜನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯನ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಾದರೆ ವಿಷಾದನೀಯ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇನೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ಕಾನೂನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇನಾ ಪಡೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದಾಗ, ಈ ಅಂಶದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ತರ ಪ್ರಜೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಪೋಷಕರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ದೇಶ ಎರಡನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಆತ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಾದ ಮೇಲೆ, ಯಾವ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಯ್ಕೆ, ಮಗುವಿಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು. ಆಗ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಹುಟ್ಟಲಿ ಅವರನ್ನು ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರನೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು. ಅದು ನೇರವಾದ ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ಣ ಸಲಹೆ ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಸಿ : ಡಾ. ಕಟ್ಟು ಅವರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಭಾರತೀಯ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಶಿಶು, ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಈ ಮುನ್ನ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕೋರಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶಿಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪೌರತ್ವ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕಾನೂನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ, ಈಗಲೇ ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಖಂಡದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೆಂದರೆ, ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಈ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ನಿಯಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಾವೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೇವಲ ಎರಡು ಅನಿವಾರ್ಯ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅವೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ದೇಶೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಾಗರಿಕರು; ಜಗತ್ತು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗೀಯ ನಾಗರಿಕತೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಾಗರಿಕತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂಬ ಪದಗಳು. ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಿಯಮಗಳೊಡನೆ ನಾವು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ನಾನಾಗಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭಿನ್ನ

ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬಹುದು. ಅದು ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮುಂದಿನ ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಕಾನೂನಿನೊಳಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ತೊಂದರೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಬಹುದು. ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳ ಜನನವಾದರೆ, ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದರೆ, ಪರಂತುಕದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಬದಿಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೌರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ, ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರದವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ಈ ಕಾನೂನುಗಳ ಓದುಗ ತಳೆಯಲಾರ. ಪೌರತ್ವದ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಅಮೆರಿಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಕೂಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾದರಿಗೆ ಸಂಗತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವಿದನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಾರದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಭೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಹತ್ತು ವರುಷಗಳವರೆಗೆ ಅದರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ತೊಂದರೆ ಏನಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಟಿಲತೆ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಯಾ ತೊಂದರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯ. ಅದೊಂದು ಸರಳವಾದ ಖಂಡ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಮೊದಲನೇ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂದೇಹಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶ್ರೀ ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯರ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಅದು ಮುಂದಿನ ಉಪಬಂಧಗಳು ಎಂದಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್‌ಪೂರ್ಣ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು ನೀಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಖಂಡ ಈಗಿರುವಂತಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಈ ಖಂಡದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೂ ಮುಂದೂಡಬಹುದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಸಲಹೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಿ ಖಂಡದ ಪದಗಳು ಹೀಗಿವೆ. "ಒಕ್ಕೂಟದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮುಂದಿನ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬಹುದು." ಇವುಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ "ಮುಂದೆ" ಎಂಬ ಪದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣ ಎಂದಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪದ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನಾಗಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸದನದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಾರವು. ಮತ ಹಾಕುವುದು ತಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಹಲವಾರು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು : ಖಂಡವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಬಹುದು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶ್ರೀ ಸಿ.ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯರ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ತಾವು ಒಂದು ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ? ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಲಬ್‌ಹೌಸ್ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು

ಮುಂದೂಡಬೇಕೆಂದು ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಸೂಚನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ನಿರ್ಣಯ ಹೀಗಿದೆ

ಈ ಖಂಡದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಬೇಕು.

(ಕೈ ತೋರಿಸಿ, ಮತಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲಾಯಿತು)

ನಿರ್ಣಯ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಿಗೂ ನ್ಯಾಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೂ ಯಾರು ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಅವರು ಈ ಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೇನಾದರೂ, ಖಂಡ ಯಥಾರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿ ಎಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಸದನವು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ : ಅದು ಉತ್ತಮ. ಅವರು ಸಭೆ ಸೇರಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಚರ್ಚೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಇದು ಶುದ್ಧಾಂಗ ಕಾನೂನು ವಿಷಯ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನಿದನ್ನು ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಕರಡು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಶಿ : ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿವೆ. ಈಗ ನೀವು ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವರು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸುವರು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಇದು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮನಗಾಣುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಸದನದ ಬಹುಶಕ್ತಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದರೂ ಸದನಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಆಗೇನೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಾರದು.

ಶ್ರೀ ಆರ್.ವಿ. ಧುಲೇಕರ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಸರ್ ಬಿ.ಎಲ್. ಮಿಟ್ಟರ್, ಡಾ. ಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಮಿ. ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿಯವರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಂಡಿತ್ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು : ಅದನ್ನು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಬಿಡಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನನಗೇ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾನು ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ ಬಿ.ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ : ಮೂವರು ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವಂತಹ ವರ್ಗದಿಂದ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡಲಾರೆ.

೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡ - ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳು

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಸರ್, ನಾನು ನಾಲ್ಕನೆ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ. ೪-(೧) ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. (೨) ಕೆಳಕಂಡ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಭೇದವಿರದು.

(ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ.

(ಬಿ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಭಾಗಶಃ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಬಾವಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮುಸಾಫಿರ್ ಖಾನಾಗಳು, ಆರಾಮಧಾಮಗಳು ಇಂಥವುಳ ಬಳಕೆ. ಪರಂತು ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶದಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗದು.

ಇದು ಭೇದಭಾವ ರಾಹಿತಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಡುವ ಖಂಡ ಬಹುತೇಕ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಉಪಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರಬಹುದು. ಸಮಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಸದನದಲ್ಲೂ ಸಹ, ಚರ್ಚೆ, ಖಂಡಿತ ನಡೆಯುವುದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ ಒಂದು ಪರಂತುಕವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದ ರಹಿತ ಖಂಡದಲ್ಲೂ ಸಹ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಂಕೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ನೋಟೀಸು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ, ಖಂಡ ೨(ಎ)ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ೨(ಬಿ) ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಪಂತಿಗೆ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾದವು. ಆದರೆ ಈ ಖಂಡ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ. ೧ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಾರದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ ನಂತರ ನಾನು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ದಾಸ್ ಟಂಡನ್ (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೇಗೆ?

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ಕಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ :

ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು: ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು.

ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ್ ತ್ಯಾಗಿ (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪ್ರಸ್ತಾವಕರಿಂದ ನಾನೊಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರಾಗಲೆ ೧ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಮನಗಂಡು ಖಂಡದ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲಿರಬಹುದು.

(ಅರ್ಥಾತ್ ಮುಂದಿನ ಪದಗಳು-

ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಭೇದವಿರಬಾರದು.)

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ಕಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಅದು ಬಹಳ ಸರಳ. ಮೊದಲನೆ ಖಂಡ ರಾಜ್ಯದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕುರಿತದ್ದು ಎರಡನೆ ಖಂಡ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು.

ಉದಾ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳು. ಅವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವಂತಹದಲ್ಲ; ಹೋಟೆಲುಗಳು - ಅವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ, ಬೇರೆಯೇ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಬಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ವಿಷಯ.

ಶೀ ಮಹಾವೀರ ತ್ಯಾಗಿ : ಅದು ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿ ತರದು. ಎರಡನೇ ಖಂಡ ಹೋಟೆಲು ಮತ್ತು ಉಪಾಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಹೀಗೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದವಿರಬಾರದೆನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡದ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು. ಅದು ಅವರವರ ಅಭಿನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡದವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಉಪಾಹಾರಮಂದಿರಗಳು, ಹೋಟೆಲುಗಳು ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ರಸ್ತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿ, ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಭೇದವೆಣಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬಾರದೆ? ಈಗಿರುವಂತೆ ೧ನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಆ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ನಾನು ಆ ಖಂಡವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಾರೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಆರ್.ಕೆ. ಸಿದ್ಧಾ : ಹೋಟೆಲುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರಮಂದಿರಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಲಿಗಳಿಂದ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಹಾರಮಂದಿರಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎ ಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶಉಂಟೆಂದೂ ಬಿ ಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಮಾಲೀಕರು ಹೇಳಲಾಗದು. ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ಖಚಿತವಾದ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವಿದೆ. ಅವು ಖಂಡಿತ ಅಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಮಂಡಿಸಿದಂತೆ, ಆ ಪದಗಳನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಾನು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ : ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ನಾನು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧. ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಾರದು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಅದು ಕೇವಲ ಪದಪ್ರಯೋಗದ ವಿಷಯ.

೨. ೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ (ಎ) ೧ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕಂಡಂತೆ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು
"ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು."

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜ್ಯ/ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡಬಹುದು. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ವಂತಿಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಣವಿರಬಹುದು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಇತರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸೂಚನೆಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಮಾನ್ಯ ಪಿ.ಎಸ್.ದೇಶ್‌ಮುಖ್ : ಈ ಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಧರಣವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸಬಹುದೇ? ಇಂತಹ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಖಂಡವನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಇಡೀ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಅಸ್ವಶ್ಯತೆ ನೆರಳಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಈ ಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕೆನಿಸುತ್ತೆ.

ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಎಡೆಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಟೆಲುಗಳು, ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳು, ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ಚಿತ್ರಮಂದಿರುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶಗಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಡೀ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಹಕ್ಕುಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾದವಷ್ಟೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಇದಲ್ಲ. ನಾವಿಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಖಂಡದ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಬೇಡ. ಆದುದರಿಂದ ಇಡೀ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಕೆಳಗಿನ ಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಸರ್ಕಾರ ಭೇದಭಾವ/ತಾರತಮ್ಯ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ತೋರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಸೋಮನಾಥ ಲಾಹಿರಿ : ನಾನು ಮೂಲ, ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಭೇದಭಾವ/ತಾರತಮ್ಯವಿರಬಾರದು. ಈ ಖಂಡಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಮತ, ಜಾತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಭೇದಭಾವ/ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಾರದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತೀಯ, ಜಾತೀಯ, ಕೋಮು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಭೇದಭಾವಗಳು ಬೃಹದಾಕಾರ ತಳೆದಿವೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥಗಳ ಆಧಾರದಮೇಲೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸರ್ಕಾರ ಯಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಂಡಳಿಗಳು ಭೇದಭಾವ/ತಾರತಮ್ಯ ತೋರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಪಂಥದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದಭಾವ/ತಾರತಮ್ಯ ತೋರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಹೀಗಿದೆ.

೪ನೇ ಖಂಡದ ೧ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಂತರ ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಬೇಡಿ, ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು. ೪ನೇ ಖಂಡದ ಅದೇ ಉಪಖಂಡಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಕಾಮತರು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಾವು ಎರಡೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೀರಾ?

ಮಾನ್ಯ ಸೋಮನಾಥ ಲಾಹಿರಿ : ಸರ್, ನಾನು ಎರಡೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವಾಗ ಮತ ಮತ್ತು ಪಂಥ

ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ ಎಂಬ ಪದ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಪಂಥವನ್ನು ತರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರದೆ ಇರುವ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವರದೇ ಒಂದು ಪಂಥ ಇರಬಹುದು. ಆತ, ತನಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಮತವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾನೊಬ್ಬ ವಿಚಾರವಾದಿ ಎಂದೋ ಮುಕ್ತ ಚಿಂತಕ ಎಂದೋ ಆತ ಹೇಳಿದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಪಂಥವಾಗಬಹುದು. ಆ ರೀತಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು; ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ಹಿಂದೂ ಎಂದಾಗಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಅಥವಾ ಸಿಖ್ ಮತೀಯನೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳದಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಆ ಮಾತಿಗೆ ತಾನು ಯಾವುದೇ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಆದುದರಿಂದ ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಹಮತವಿಲ್ಲ. ಮುಂದೊಂದು ಕಾಲ ಬರಬಹುದು. ಆಗ, ಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಅನ್ಯ ಆಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಹ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವ ಪಂಥವನ್ನು ಇತರ ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಭೇದಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮನಗಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪಂಥ ಬೇರೆ; ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥ ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತೆ.

ಬಣ್ಣದ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ, ಜನಾಂಗ ಎಂಬ ಪದದೊಳಗೆ ಇದನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಆ ಪದದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನನಗೆ ನನ್ನದೇ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ಜನಾಂಗ ಎಂಬ ಪದ, ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಹಮತವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವ ಜನಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನಾಂಗಗಳಿವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜನಾಂಗ ಎಂಬ ಪದವಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತ.

ಓರ್ವ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು : ಬಣ್ಣ ಎಂದರೇನು?

ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ : ಬಣ್ಣ ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ತ್ವಚೆಯ ವರ್ಣ. ಇಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಿರಬಹುದು. ಇಬ್ಬರ ವರ್ಣವೂ ಬೇರೆ ಆಗಿರಬಹುದು-ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಅದರ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪಕತೆಗಾಗಿ ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೧ನೇ ಮತ್ತು ೨ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಬಣ್ಣ, ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧರಿ : ಮಾನ್ಯರೆ, ನಾನು ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. (ತಿದ್ದುಪಡಿ)

೨ನೇ ಖಂಡ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಕೆಳಕಂಡ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು.

“ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯನು ತೊಟ್ಟ ಉಡುಪು. ಇದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ವಿಷಯದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವಾಗ, ಕೆಲ ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಲ್ವರು ಭಾರತೀಯರು ಸ್ವದೇಶಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟು, ಪಂಚಾತಾರ ಹೋಟೆಲೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವರನ್ನು ತಂಗದಂತೆ ತಡೆಯಲಾಯಿತು. ಇನ್ನು

ಮುಂದೆ ಯಾರೇ ಇತರ ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲೀಕರು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆಯಬಹುದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಈಗಲೂ ಕೆಲ ಐರೋಪ್ಯ ಹೋಟೆಲುಗಳು ಅಥವಾ ಐರೋಪ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೋಟೆಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭಾರತೀಯರು ಸ್ವದೇಶಿ ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಭೋಜನಶಾಲೆಗೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಂದೆ ಭಾರತ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದಾಗ, ಅಂತಹ ನಿರ್ಬಂಧ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅಸಲಿ ಆತಂಕವೆಂದರೆ ಇದು ಪ್ರತೀಕಾರ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಐರೋಪ್ಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವರು, ಐರೋಪ್ಯರ ಉಡುಗೆ ತೊಟ್ಟು ಬಂದರೆ, ನಮ್ಮವರು ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲಾರದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆಂಬುದು ಆ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಸದನವು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಿ| ಧೀರೇಂದ್ರನಾಥ ದತ್ತ : ಮಾನ್ಯರ, ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. (ಪೂರಕಪಟ್ಟಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಂ.೧೨, ದಿ.೨೦.೪.೧೯೪೭)

ಡಿ. ಗೋವಿಂದ ದಾಸ್ (ಮದ್ರಾಸ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : (ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು) ಸಾರ್ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ: ನಾಲ್ಕನೆಯ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ ಶಾಲೆಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಅಥವಾ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಮಿ| ವಿ.ಸಿ. ಕೇಶವರಾವ್ (ಮದ್ರಾಸ್ : ಜನರಲ್) : ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ:

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ ಶಾಲೆಗಳು, ಹಾಸ್ಟೆಲುಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಅಥವಾ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ನಾನು ಹೇಳ ಬಯಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಶಾಲೆಗಳು ಹರಿಜನರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿರುವುದಾದರೂ ಮೇಲ್ವಾರ್ತಿಯ ಹಿಂದೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಕೂರಲು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೋ ಅಥವಾ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲೋ ಕೂರಲು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನನೋ ಅಥವಾ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೋ ಇತರರಂತೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ದೇವಾಲಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತುಸು ದೂರದಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ದೇವರ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಾವು ಹಿಂದೂಗಳೆಂದು ಹರಿಜನರು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ; ಆದರೂ ಅವರು ಈ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗುಡಿಯಿಂದಾಚೆ ದೂರ ನಿಂತು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೇ ಕಾರಣ. ಹಾಗಾಗಿ ಹರಿಜನರಿಗೆ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಶ್ರೀ ಪಿ.ಕೆ.ಕೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ್ ಅವರು ಆಗಲೇ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೇಶವರಾವ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ [ಎಂದರೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಂ.೧೫]

ಶ್ರೀ ಅಚಿತ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಜೈನ್ (ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು, ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.)

೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ೨(ಬಿ) ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಥವಾ ಔಷಧಾಲಯ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಂತರ (ನಿರ್ಮಿತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು.)

ನನಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಭಾಷಣಕಾರರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚಿತ ಚರ್ವಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗಲಾರೆ. ನಾನೂ ಸಹ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ಔಷಧಾಲಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು

ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವು, ಭೇದಭಾವ ತೋರಲಾಗದ ಸ್ಥಳಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಪಡೆಯಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ, ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಲಾಗದು. ನೈತಿಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಔಷಧಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಗಳಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮತ, ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ, ಅಥವಾ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೮(೩)ನೇ ಕಂಡಿಕೆಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಮತ, ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಭಾಷಾಧಾರಿತ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡುವಾಗ, ಸರ್ಕಾರವು ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಲಾಗದು.

ಈಗ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಈ ಉಪಬಂಧವನ್ನು ಅನೂರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಯಾ ಔಷಧಾಲಯ ಹಣಕಾಸು ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ 'ನಿರ್ಮಿತ ಅಥವಾ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಒಳ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸು ನೆರವನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ (Lumpsum) ಅಥವಾ ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ (Periodical), ನಿರ್ಮಹಣಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಖಂಡ ಈಗಿರುವಂತೆ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಮೊತ್ತ ಹಣವನ್ನು ನೆರವು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಎರಡನೆ ಸಲಹೆಯೆಂದರೆ 'ನಿರ್ಮಿತ' 'ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಅಥವಾ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಖಂಡದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಪಡೆದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅಥವಾ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಳಪಡುತ್ತವೆ.

ಮಾನ್ಯ ಆರ್.ಆರ್. ದಿವಾಕರ್ (ಬಾಂಬೆ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ೨ (ಬಿ) ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ಅರ್ಥ ವಿರಾಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ ಕೆಳಕಂಡ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು.

"ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳು ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು" ಇದೊಂದು ಸಮಾನಾವಕಾಶದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸದನದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳು ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾವಕಾಶ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜನಾಂಗ, ಪಂಥ, ಮತ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಹೊರಗಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಭೀತಿ ಇರಬಹುದು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಾಗುವುದೆಂಬ ಭೀತಿ. ಅಥವಾ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಕೋರಿ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಶಂಕೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ನಾನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅದು ಹೀಗಿದೆ: "ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟಿದು" ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಾ ಭಾಗಶಃ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಡದ ಹೊರತು, ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅಂಗೀಕಾರದಿಂದ ಅಂತಹ ಭಯವೇನೂ ಇರದು. ಆದುದರಿಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸದನಕ್ಕೆ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತು ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆಳಕಂಡ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಮತ್ತು (ಸಿ) ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಗಣೆ ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆ

ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚೇನೂ ತಿಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತೆ.

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧರಿ : ಎಂ.೧೩* ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ದೇವಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ನಟಮಂದಿರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮನೆಗಳನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ಸವಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹರಿಜನರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕಲಾವಿದರು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹರಿಜನರಿಗೇ ಅನುಮತಿ ಸಿಗದು. ಇದು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೀನಾಯ ಭಾವನೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವಿರಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಸತೊಂದು ಖಂಡ ಸೇರಿಸಲಿಕ್ಕಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಅದು ೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೆ?

ಶ್ರೀ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧರಿ : ಅದು ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡಿರಬೇಕು. (Misplaced) ಇಲ್ಲವೆ ತಪ್ಪು ಜಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅದು ೬ನೇ ಖಂಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಿತ್ತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನೀವು ಅದನ್ನು ೬ನೇ ಖಂಡದೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು.

ನೋಟೀಸು ಜಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಿರ್ಣಯವೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಲ್ಲವೂ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಮಾನ್ಯ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಶಿ : "ಶಾಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ" ಎಂಬ ಪದಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ [೪ನೇ ಖಂಡ] ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಈಗ ಕೈಬಿಟ್ಟು ೧೮ನೇ ಖಂಡದ ವೇಳೆಗೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಅಂಶಗಳತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೪ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಂತರ ಮಾಡಬಹುದು. ೧೮ನೇ ಖಂಡದೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾದೃಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಕುರಿತವು. ಅವುಗಳನ್ನು ೬ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯಖಂಡ (೪) ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಂತಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುರಿತು, ೧೮ ಮತ್ತು ೬ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಆರ್.ಆರ್. ದಿವಾಕರ್

ಶ್ರೀ ಮುನ್ಶಿಯವರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ, ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ನನ್ನೊಂದು ನಿವೇದನೆ. ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ನಾಲೆಗಳು, ನನ್ನ ಅಭಿಮತದಂತೆ ಇವನ್ನೂ ನಾಲ್ಕನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಂತರ ಇತರ ಜಲಮೂಲಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೆ, ಮತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವುದರಲ್ಲೂ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಹುದು ಅದು ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೋಟೀಸು ಅಡ್ಡ ಬಂದೀತೆಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ, ನನಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಸಹಿತ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಹೀಗಿರುತ್ತೆ - ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರಾಮಧಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.

ಮಾನ್ಯ ಆರ್.ಕೆ. ಸಿದ್ದಾ : ಸರ್, ನಾನು ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ, ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದಾನಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೊಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಎನ್ನಿ. ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿಲ್ಲವೆನ್ನೋಣ. ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಬಳಸಬಹುದಾದದ್ದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಾವಿತೋಡಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಲ್ಲವೆನ್ನೋಣ. ಆಗೇನಾಗುತ್ತೇ? ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುವುದು? ಈಗಲೇ, ಖಂಡ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿಲ್ಲ. ಸದನ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು, ಪ್ರಸ್ತಾವಕರನ್ನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಮೊದಲ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾನ್ಯ ಸೋಮನಾಥ ಲಾಹಿರಿ ಅವರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ತಾರತಮ್ಯವಿರಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಅದಂಥ ತಾರತಮ್ಯ ಅವರ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿರುವುದೋ ಕಾಣೆ. ತಾರತಮ್ಯ ರಾಹಿತ್ಯದ ಖಂಡ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು (ಅಥವಾ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು) ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಭೇದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥಕ್ಕೆ ತಾರತಮ್ಯ ಭೇದ ನಿರ್ಬಂಧ, ಅಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುತ್ತೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥವೆಂಬುದು ಯಾವ ಬಗೆಯದಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥಗಳು ಅತೀವ ಆಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಹವಾದವು. ಕೆಲವಕ್ಕೆ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲೇಬೇಕಾದಂಥ ಪಂಥಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಇಲ್ಲ ಸಲ್ಲವು. ಇನ್ನೊಂದು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹುದು. ನನಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವೆ ತಿಳಿಯದು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆ? ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತೆ. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.

ಖಂಡ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಸದನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷ. ಈಗ ಶ್ರೀಯುತ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿಯವರ ಒಂದೇ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇದೆ. ಯಾವುದೇ ಉಡುಪಿಗೂ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇದೇ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ವೈಸ್‌ರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅತಿ ದೀನನಾದ ರೈತನ ಮನೆಗೂ ಇದೇ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಉಡುಪಿನ ಸಲುವಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯವಿರದು.

ಶ್ರೀಯುತ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ಕೆಲವು ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ವಿದೇಶಿಯರೆಲ್ಲರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಉಡುಪಿನಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಲಾಗದು. ಆಗ, ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಹೋದರರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಯುತ ರೋಹಿಣಿ ಕುಮಾರ್ ಚೌಧುರಿ : ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಅವರ ಉಡುಪಿನ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಕೆಲ

ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಇದು ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ತೀವ್ರ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ನೆರಳೂ ಕೂಡ ಈಗ ಉಳಿಯಲಾರದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಾವು ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಬರೆದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ದೇಶ್‌ಮುಖ್ ಅವರು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಕೇವಲ ಮತ- ಇತ್ಯಾದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಇದರ ಆಶಯ ಏನೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿ ಬರೆದರೆ ಒಂದೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದು. ಎರಡನೇ ಖಂಡದ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಕರಣವೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕ ಖಂಡ ಸಾಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ಕಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಬೇರಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಈಗಿನ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಈಗಿರುವಂತೆಯೇ ಇರಲೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನಾನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುನ್ಶಿಯವರ ಮೊದಲ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ಪ್ರಸ್ತಾವ ಹೀಗಿದೆ:

“ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು”

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಎರಡನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ:

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨(ಎ)ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲುಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳ ಮುಂದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೋಟೆಲುಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ಹಿಂದಿರುವ “ಮತ್ತು” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಟೆಲುಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ-

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨(ಎ) ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲುಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ಹಿಂದಿರುವ ‘ಮತ್ತು’ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ “ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು” ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಮುಂದಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿ. ೪ನೇ ಖಂಡದ ೨(ಬಿ) ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨(ಬಿ)ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಧಿಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

೪ನೇ ಖಂಡದ ೧ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ "ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ" ಎಂಬ ಪದಗಳ ಮುಂದೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಂಥಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತ

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಹೀಗಿದೆ

ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ : ನನ್ನ ೧೦ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ 'ಬಣ್ಣ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ನಾನು ವಾಪಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ, ಈಗಲೂ ಸಹ ಮತ ಮತ್ತು ಪಂಥ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಪಂಥ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನಾನು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಂದು ಮಾನ್ಯ ಲಾಹಿರಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದಾಗ, ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತ

ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

"೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಕೆಳಕಂಡ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕು 'ಅಥವಾ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರಿಸಿದ ಉಡುಪು'."

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತ

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ.

೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ೨ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಶಾಲೆಗಳು, ಹಾಸ್ಟೆಲುಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಅಥವಾ ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತ

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ೧೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇದೇ ಆಧಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಅದು ಸಲ್ಲದಾಗಿದೆ.

೪ನೇ ಖಂಡದ ೨ (ಬಿ) ಉಪವಾಕ್ಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳು ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಅಥವಾ ಔಷಧಾಲಯಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತ

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

೪ನೇ ಕಂಡದ ೨(ನೇ) ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ ಕಟ್ಟಡ/ನಿರ್ಮಿತ ಅಥವಾ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತವಾಯಿತು.

(ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಸಾಧನೆಗಳು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮಾನ್ಯ ದಿವಾಕರ್ ಅವರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು)

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ೧೯ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ತಿದ್ದುಪಡಿ

“೪ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.”

ವಿವರಣೆ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರಾಮಧಾಮ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಂಗಣ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಲಗತ್ತಿಸಿದ ಮನೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪವಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ

೪ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಆರನೇ ಖಂಡ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ೫ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಈಗ ೬ನೇ ಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ಖಂಡ :

“ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಾದರೂ ರದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ರದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ, ವೈಫಲ್ಯವೂ ಒಂದು ಅಪರಾಧವೆ.”

ಈ ವಿಷಯ ವಿವಾದಾತೀತ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಈಗ ಇದೊಂದು ಅಂಗೀಕೃತ ಪ್ರಸ್ತಾವವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಇದರ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಾಧಿತವಾದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಇರಲಾರದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ : ಸರ್, ೬ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಂತರ, ಸಾಮೀಪ್ಯ “ಪ್ರತಿರೋಧ” (approachability) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೂ “ಯಾವುದೇ” ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಖಂಡವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೊಡನೆ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಪ್ರತಿರೋಧವೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಮಲಬಾರ್ ಕಡೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಕಾಣೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಖಂಡ ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗುವುದೆಂದು ಎಣಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ ಅದು ಖಂಡದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನಾಗಪ್ಪ (ಮದ್ರಾಸು : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾನ್ಯರೆ, ೬ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ “ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು (ಅಸಮರ್ಥತೆ) ಹೇರುವುದು” ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ “ಅಸಮರ್ಥತೆ (Disability) ಆಚರಿಸುವುದು” ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ “ಹೇರುವುದು” ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸಿದಾಗ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನೂ ಹೇರಿದಾಗ ಆ ಪಕ್ಷಕಾರ ಅಪರಾಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ, ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು

ಆಚರಿಸಿದರೂ ಅದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು, ಈ ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸದನದಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಕುನ್ಠಿರಾಮನ್ (ಮದ್ರಾಸ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಸರ್, “ಅಪರಾಧ” ಎಂಬ ಪದದ ನಂತರ “ಕಾನೂನುರೀತ್ಯಾ” ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು (೬ನೇ ಖಂಡಕ್ಕೆ) ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೂಲ ಖಂಡದ ರೀತ್ಯಾ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾನದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಾವದನ್ನು ಕೇವಲ ಅಪರಾಧ ಎಂದರೆ ನಾಳೆ ಅದನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಅಪರಾಧವಲ್ಲವೆಂದು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಪ್ರಸ್ತಾವವೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೂ ಈಗ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆಯಷ್ಟೆ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ : ಮೊದಲನೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಶ್ರೀ ಕಾಮತ್ ಅವರಿಂದ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿರೋಧ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅಪರಾಧವೆಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗುವ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಈಗಲೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಉಪಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ವಿವೇಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ನಾಗಪ್ಪ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ) ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇರುವುದು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ವಾದಾಂಶ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿಯ ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ. ಅದನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಅಷ್ಟೆ ಸಾಕು.

ಮುಂದಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾನ್ಯ ಕುನ್ಠಿರಾಮನ್ ಅವರದು. “ಕಾನೂನುರೀತ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ” ಎಂಬ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇರುವುದು ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಉಪಬಂಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾರ್ಹವಾಗಬಹುದೆಂಬುದು ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಪರಾಧಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರಕಬಹುದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇರಬಹುದು. ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಎಂದು ಉಪಬಂಧಿಸುವುದರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಯಾವುದೇ ರೂಪದ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ) ಎಂಬುದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ “ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಯಿತು. “ಯಾವುದೇ ರೂಪ” ಎಂಬುದು ಕಾನೂನು ಭಾಷೆಯ ಪದಪ್ರಯೋಗ. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ವಿ. ಕಾಮತ್ : ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ವಿವರಣೆಯಿಂದಾಗಿ, ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಲು ಸದನದ ಅನುಮತಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಸದನದ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೀಗಿದೆ:

ಓನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥತೆಯ ಹೇರಿಕೆ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಸಮರ್ಥತೆಯ ಆಚರಣೆ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅನುರೂಪಿತಗೊಂಡಿತು.

ಶ್ರೀ ಕುನ್ವಿರಾಮನ್ : ಮಾನ್ಯರೆ, ನಿಲುವಳಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಕರ ವಿವರಣೆಯಿಂದಾಗಿ, ನನ್ನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಲು ಸದನದ ಅನುಮತಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಸದನದ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಪ್ರಸ್ತಾವ ಹೀಗಿದೆ.

ಓನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ನನಗೆ ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಒಂದು ಕೋರಿಕೆ ತಲುಪಿದೆ. ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸೂಚಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಕೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನಿನ್ನೆ ತಡವಾಗಿ ವರದಿ ಅವರ ಕೈಸೇರಿದೆ. ಸಂಜೆ ೫ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಸದನವು ಇನ್ನಷ್ಟು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಕಾಲ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು.

ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ್ ತ್ಯಾಗಿ : ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ತಾವು ಬಲುಬೇಗ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತೀರಿ.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಇದು ನನ್ನ ಇತ್ಯರ್ಥವಲ್ಲ. ಸದನದ ಇತ್ಯರ್ಥ, ೫ ಘಂಟೆಯವರೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ಇದೇ ಸಮಸ್ಯೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೈಕ್ಲೋಸ್ಟೈಲ್ ಪ್ರತಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಸಂಜೆ, ಕಛೂರ್ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಹಿಂದೆ ತಡರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಈಗ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಮನ್ನಿಸಬಹುದು.

ರಾಯಬಹಾದೂರ್ ಶ್ಯಾಮನಂದನ ಸಹಾಯ (ಬಿಹಾರ್ : ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಅವು ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ೫ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿರಬೇಕು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವತ್ತಿಗೂ ೨ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ನೋಟೀಸುಗಳು ಬಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ಆದರೆ ನಂತರ ಬಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುವುದು. ಏನೇ ಇರಲಿ, ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಧಿವೇಶನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವರೆಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಿನ್ನೆ ಎಂಟುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ನಾವು ಸೇರಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೪ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವೇಳೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವರು ನಗರದಿಂದ ಬಲು ದೂರ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮ ಗಂಟೆಯಿಂದ ತಡರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸದನವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ನಾವು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಸಭೆ ಸೇರಬಹುದು.

ಹಲವಾರು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರು : ಆಗಬಹುದು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ಈಗ ಸಭೆ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

* * *

ಸದನವು ೧೯೪೭ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦ರ ಬುಧವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಸಭೆ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಅನುಬಂಧ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ

ನಂ. ಸಿಎ/೨೪/ಸಿಟಿಎಂ/೪೭

ಪರಿಷನ್ನಂದಿರ/ಪರಿಷತ್ ಸದನ

ನವದೆಹಲಿ, ೧೯೪೭ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೯ನೇ ದಿನಾಂಕ:

ಇಂದ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ

ಮಾನ್ಯರೆ,

೧೯೪೭ನೇ ಇಸವಿ ಜನವರಿ ೨೪ನೇ ದಿನಾಂಕ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ, ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಪರವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ, ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಉಪಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಉಪಸಮಿತಿಯ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಮೊದಲನೆ ಭಾಗ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮುಖೇನ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶವನ್ನು ಆಳಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಎರಡನೇ ಭಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಂತರ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ಈ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹಗೊಳಿಸುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಮಹತ್ತರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಮೆರಿಕದ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವೆಂದರೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರಗಳೂ ಸಹ ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿವೆ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವ ಸಂವಿಧಾನ ಅಧಿನಿಯಮದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು, ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ, ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಸಪರ್ಮಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಚ್ಛೇದದ ೨೨ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೪೬ನೇ ಇಸವಿಯ ಮೇ ೧೬ರ ಹೇಳಿಕೆಯ/ವಿವರ ಪತ್ರದ ೨೦ನೇ ವಾಕ್ಯಖಂಡ ಒಕ್ಕೂಟ ಸಮೂಹಗಳು (ಇದ್ದರೆ) ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಒಂದು ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಘಟಕಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟಕಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದೃಶ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಗ ಅವು ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಅನುಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇರಬೇಕು. ಎಂಬುದನ್ನು ೧೦ನೇ ಖಂಡ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. (ಈ ಖಂಡವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಆದಾಯದ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶಕ್ಕಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಅಧಿನಿಯಮ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ, ಅಂತಹ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು) ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಒಕ್ಕೂಟವು ಅವುಗಳೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ, ಸಂವಿಧಾನ ರೀತ್ಯಾ ಗರಿಷ್ಠ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆಂತರಿಕ ಸುಂಕ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು, ಸಮರ್ಪಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಒಕ್ಕೂಟದ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕದಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉಪಬಂಧ; ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಸಂಗತವಾಗದಿರುವ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಒಳಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಾನೂನುಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲವೂ, ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ರದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಯ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಕಾನೂನುಗಳ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈಗಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಖಂಡದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು ಕಾಲಾವಕಾಶ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಈ ಖಂಡವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಮೊದಲು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ, ರಾಜ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಖಿಟ್ಟಿ ಹೂಡಿ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಆತನ ಹಕ್ಕನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅನಗತ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಬಾರದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಿತಿ ತಾಳಿತು. ನಮಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕಾಲಾವಕಾಶದೊಳಗೆ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುತ್ತೆ. ಆ ಕಾರಣ ಉಪಸಮಿತಿ, ಸೂಕ್ತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ, ಸಲಹೆಯೊಂದನ್ನು ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಡುವೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮುಂದೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಯಾವುದೇ ಸಲಹೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದೊಳಗೆ ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಕೆಳಕಂಡವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಪ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಉಪಸಮಿತಿ, ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದುವು:

೨೧ ವರುಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೌರನು ಯಾವುದೇ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಮತ ಹಾಕುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ [ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಅದರ ಯಾವುದೇ ಘಟಕದ ಚುನಾವಣೆ] ಅಥವಾ ಎರಡು ಸದನಗಳುಳ್ಳ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮನೆಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಹಾಕಲು ಹಕ್ಕುದಾರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪರಂತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧ ಇಂಥವುಗಳಿಂದ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಆತ ಅರ್ಹತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಬಾರದು. ಜೊತೆಗೆ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ರಹಸ್ಯ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವುಂಟು ಹಾಗೂ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಶಾಸಕನಾಗಿ ಬರಬಹುದು.

ಅಧೀಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ದೇಶನ ಮತ್ತು ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣಾ ನಿಯಂತ್ರಣ [ಕೇಂದ್ರ ಯಾ ಘಟಕ] ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಒಕ್ಕೂಟ ಯಾ ಘಟಕಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ವಾಕ್ಯಖಂಡಕ್ಕೆ ತತ್ಪಶ್ಚಃ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತ, ಅದನ್ನೇ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದರೆ ಸೇರಿಸುವ ಬದಲು, ಸಂವಿಧಾನದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಾದರೂ ಅಳವಡಿಸಬಹುದೆಂದು ನಾವು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆವು.

ಮಾನ್ಯರೆ,

ತಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ
ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ವಿಧೇಯನಾದ
ಸೇವಕ
(ಸಹಿ) ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ
ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

.....

ಅನುಬಂಧ
ನ್ಯಾಯಾಲಯ ವಿಚಾರಣಾರ್ಹ ಹಕ್ಕುಗಳು

ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

೧. ಸಂದರ್ಭ ಅನ್ಯಥಾ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು
 - i. ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳು, ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳು, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು (ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವು) ಇವೆಲ್ಲ ಅಡಕಗೊಂಡಿದೆ.
 - ii. ಒಕ್ಕೂಟ ಎಂದರೆ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟ

iii. ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗೆ ಅಥವಾ ಅದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾನೂನುಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾನೂನುಗಳ ಅನ್ವಯ

೧. ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಗತವಾಗದ ಎಲ್ಲ ಹಾಲಿ ಕಾನೂನುಗಳು ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಅಥವಾ ಬಳಕೆಗಳು [ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಒಳಗಿರುವಂಥವು] ರದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಆ ರದ್ದತಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು. ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಘಟಕವಾಗಲಿ ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಯಾ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗದು.

೨. ಕಾನೂನು ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ದೇಶೀಕರಣಗೊಂಡ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಗರಿಕನೆ.

ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳು

೪.(೧) ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ, ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಲಾಗದು.

(೨) ಕೆಳಕಂಡ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯವಿರಕೂಡದು-

(ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶ.

(ಬಿ) ಬಾವಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಾ ಭಾಗಶಃ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟ ಆರಾಮಧಾಮದ ಬಳಕೆ.

ಪರಂತು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶವೂ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೫. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು, ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕಸುಬನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲು ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಸಮಾನಾವಕಾಶ ಇರಬೇಕು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರಕಿದ ವರ್ಗದವರೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲು ಸ್ಥಾನವನ್ನಿಡಲು, ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶ ಅಡ್ಡಿ ಬರಬಾರದು.

ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ ಕೇವಲ ಮತ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಸಂತತಿ, ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹನೆಂದು ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿ ಕ್ರಯ, ಸ್ವಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ವಿಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನೆಂದು ಕಸುಬು, ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಲು ಅನರ್ಹನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಬಾರದು.

ಮತೀಯ ಇಲ್ಲವೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧೀಕ್ಷಣದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅದರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ, ಆ ಮತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೊಬ್ಬ

ಸದಸ್ಯವಾಗಲು, ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶ ಅಡ್ಡಿ ಬರಲಾಗದು.

೬. ಯಾವುದೇ ರೂಪದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ರದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಜಾರಿಗೆ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇರುವುದು ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ.

೭. ಒಕ್ಕೂಟ ಯಾವುದೇ ಅನುವಂಶಿಕ ಪದವಿಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡದು.

ಯಾವುದೇ ವಿದೇಶಿ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಓರ್ವ ನಾಗರಿಕ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಯಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಪುದುವಟ್ಟಿನ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರಾದರೂ ಅನ್ಯರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಕೊಡುಗೆ, ವೇತನ ಯಾ ಪದವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕುಗಳು

೮. ಕೆಳಕಂಡ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು; ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಥವಾ ಘಟಕದ ಭದ್ರತೆಗೆ ಭಂಗತರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಘಟಕದ ಸರ್ಕಾರ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಘೋಷಿಸಿದಾಗ ಚಲಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

(ಎ) ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು, ರಾಷ್ಟ್ರದೋಹ, ಅಶ್ಲೀಲತೆ ತೇಜೋವಧೆ ಧರ್ಮನಿಂದೆ ಮಾನಹಾನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿದೋಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡುವ ಲೇಖನಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅಥವಾ ಮಾತುಗಳು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹವಾಗುವಂತೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.

(ಬಿ) ನಿರಸ್ತವಾಣಿಗಳಾಗಿ ಶಾಂತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರುವ, ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕು.

ಶಾಂತಿಭಂಗ ತರುವ, ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉಪದ್ರವೆನಿಸುವ ಸಭೆಗಳ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಕೋನೆಗಳ ಬಳಿ ಸಭೆಗಳ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬಹುದು.

(ಸಿ) ಸಂಘಗಳು ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ರಚನೆಗೆ, ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕು.

ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚಲಾವಣೆಯ ಸೌಗಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪರಂತು ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಮತೀಯ ಅಥವಾ ವರ್ಗಾಧಾರಿತ, ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೂ ಅಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪದವಿರಬಾರದು.

(ಡಿ) ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗೆ, ಎಲ್ಲಂದಲ್ಲಿಯವರೆಗಾದರೂ ಸಂಚರಿಸುವ ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕು.

(ಇ) ಒಕ್ಕೂಟದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಾದರೂ ವಾಸಿಸುವ, ನೆಲೆಸುವ ಆಸ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ, ಯಾವುದೇ ಕಸುಬು, ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಹಕ್ಕು.

ಅಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ಹಿತ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.

೯. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಜೀವಹಾನಿಯಾಗಬಾರದು; ಅಥವಾ ಆತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಂಚಿತನಾಗಬಾರದು. ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೂಟದೊಳಗೆ ಸಮಾನ ಕಾನೂನು ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಬಾರದು.

ಪರಂತು, ವಿದೇಶೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶವು ಚ್ಯುತಿ ತರಲಾಗದು.

೧೦. ಒಕ್ಕೂಟದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾನೂನಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಂತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆ, ನೈತಿಕತೆ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಘಟಕ ಯುಕ್ತ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಪರಂತು ಅನ್ಯಘಟಕಗಳಿಂದ ಆಮದಾದ ಸರಕುಗಳ ಮೇಲೆ, ಆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಘಟಕ, ದೇಶೀ ಸರಕುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವಷ್ಟೆ ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕ ವಿಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಈ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶ ಅಡ್ಡಿ ಬರದು.

ಪರಂತು, ಯಾವುದೇ ವಾಣಿಜ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಘಟಕ, ಮತ್ತೊಂದು ಘಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ನೀಡಿ, ಮಗದೊಂದು ಘಟಕವನ್ನು ಗೌಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದು (ಉಭಯತ್ರ ಸಮಾನ ಧೋರಣೆ ತಾಳಬೇಕು)

೧೧. ಎ) ಮಾನವರಲ್ಲಿ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು

ಬಿ) ಭಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಅನುಭೋಗ ದಾಸ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಯಾವುದೇ ರೂಪದ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿರಬಾರದು. ಕೇವಲ ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಇಂತಹ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದು ಅಪರಾಧ.

ವಿವರಣೆ: ಜನಾಂಗ, ಮತ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರ ಕಡ್ಡಾಯ ಸೇವೆ ಹೇರುವುದನ್ನು ಈ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಕೂಡದು.

೧೨. ೧೪ ವರುಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಯಾವ ಮಗುವನ್ನೂ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಗಣಿ ಅಥವಾ ಕಷ್ಟಕರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಬಾರದು.

ವಿವರಣೆ: ಕಡ್ಡಾಯ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಈ ವಾಕ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಖಂಡದಿಂದ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗದು.

ಮತೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು

೧೩. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮತೀಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಇತರ ಉಪಬಂಧಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಮತಪ್ರವರ್ತನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಅವರಿಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವರಣೆ: ಕಿರ್ಸಾನ್ ಧರಿಸುವುದು, ಒಯ್ಯುವುದು, ಸಿಖ್ಖ್ ಮತೀಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ವಿವರಣೆ: ೨ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತೀಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಸೇರಿದ ಆರ್ಥಿಕ, ಹಣಕಾಸು, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಇತರ ಜಾತ್ಯತೀತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ವಿವರಣೆ: ೩ ಈ ವಾಕ್ಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾದ ಮತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೧೪. ಮತೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನದೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಂತು ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಆಸ್ತಿ ಸ್ವಾಮ್ಯ, ಸ್ವಾಧೀನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ (ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಚರ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ದಾನಧರ್ಮದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

೧೫. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಮತೀಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಆ ಮತದ ಪ್ರವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೧೬. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ನಿಧಿಯಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆದು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲಾಗದು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿದ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲಾಗದು.

೧೭. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮತಪರಿವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಅನುಚಿತ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು. ೧೮(೧) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕದಲ್ಲೂ ಅವರವರ ಭಾಷೆ, ಮತೀಯಲೇಖ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದು.

೨) ರಾಜ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮತೀಯ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಯಾ ಭಾಷಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿರಬಾರದು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಬಾರದು.

೩) ಎ) ಮತ್ತೆ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಭಾಷೆ ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಘಟಕದಲ್ಲಾಗಲಿ ತೆರೆಯುವ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಬಿ) ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೆರವು ನೀಡುವಾಗ, ಮತ, ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರಬಾರದು.

ಸಮಿಶ್ರ ಹಕ್ಕುಗಳು

೧೯. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಯಾರೇ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ನಿಗಮದ ಚರ ಯಾ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು (ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಪರಿಹಾರ ನೀಡದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಪಾವತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಉಪಬಂಧಿಸದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು ಅಥವಾ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

೨೦. (೧) ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ಆತನೇನಿಗಿದ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಹಾಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಾಗಿ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗದು. ಕೃತ್ಯವೆಸಗುವ ವೇಳೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜುಲ್ಮಾನೆಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗದು.

(೨) ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಬಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲಾಗದು.

೨೧ (೧) ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿನಿಯಮಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ್ಯಂತ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಬೇಕು ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕಕ್ಕೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಬೇಕು. ಯಾವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಆ ಅಧಿನಿಯಮಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಮತ್ತವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ನಿಯಮಿತಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

(೨) ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗುವಂತೆ ಯಾವುದೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನ ಇಡೀ ಒಕ್ಕೂಟದಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಂವೈಧಾನಿಕ ಪರಿಹಾರಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು

೨೨(೧) ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾದ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಯುಕ್ತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮೊರೆ ಹೋಗುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಖಾತರಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(೨) ಈ ಖಂಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಇತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ ಬಂದಿ ಹಾಜರಿ ಹುಕುಂ [Habeas Corpus] ಆಜ್ಞಾ ಪತ್ರ [mandamus] ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಮರ್ಥಕ ಕಾರಣ [Quo warranto] ಮತ್ತು ದಾಖಲೆ ಕೇಳಿಕೆ [Certiorari] ಸ್ವರೂಪದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕಿದೆ. ಅಂತಹ ನಿರ್ದೇಶನ, ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ಭಾಗ ಖಾತರಿ ನೀಡುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿರಬೇಕು.

೩) ಬಂಡಾಯ, ಆಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಇತರ ಗಂಭೀರವಾದ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಹೊರತು, ಈ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿಡಬಾರದು.

೨೩. ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಸ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಪಡೆಗಳಿಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಥವಾ ರದ್ದುಪಡಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಖಾತರಿಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು.

೨೪. ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನನ್ನು, ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು ರಚಿಸಬೇಕು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.